

Gubcsi Lajos

KRISZTUSI KORBAN - ALLEGLÓRIA

30 éves A Magyar Művészetért Díjrendszer

G Marketing & Média Kft. Budapest 2017

A Magyar Művészetért Díjrendszer a mi harminc éves szövetségünk a művészetek megértő támogatására, mely közben kibővült egy átfogó díjrendszerré, hogy ennek révén a magyarság - és más, velünk együttműködő külföldiek - javát megpróbáljuk jobb helyzetbe hozni és a közfigyelem elé állítani.

16 díj, 1300 díjazott főleg a Kárpát-medencében, de azért világszerte is.

Olyan személyekkel és közösségekkel fogtunk össze, akiknek ez szívügy. Csak így lehet, másként nem érdemes.

Gubcsi Lajos

Krisztusi korban - Alleglória

30 éves A Magyar Művészetért Díjrendszer

Kiadja a G Marketing & Média Kft. Budapest 2017

Copy right Gubcsi Lajos PhD

A Magyar Művészetért Szoborkertjéből, részlet, Melocco Miklós: Krisztus

ELŐSZÓ

Az egész, ami harminc éve történik, számomra folyamatos, szünni nem akaró maratoni futás a győzelmi hírrel. Egyszer persze véget ér ez az akadályt nem tűrő száguldás is – tudjuk, Athénba érve a halállal. Álom is ez az egész művészeti mecénatúra, mindig felébredek, s szétnézek meglepetten: él még? Amikor létrehoztuk, villanás volt, a tudat és a lélek nagy fénye. Akartunk valamit, ami megállítja a magyar nemzeti kultúra lezüllesztését, idegen érdekek burjánzását, a kivagyiságot, a vásári kiárusítást. Persze e szándékban csupán jelzés lehettünk, fiatal emberek alkotta szimbólum, hiszen nem voltunk hatalom, messze éltünk a kormányzástól, pénzünk is csak úgy lett, ha összefogva teremtettünk a cél érdekében. Az akkori ifjúsági hetilap, a Magyar Ifjúság szerkesztőségére gondolok, melynek a vezetője lehettem. És egy idegen díj, a Spéter Erzsébet nevű nő által megalapított Erzsébet-díj 1987-es, égbekiáltóan vásári, vérlázító átadási ünnepe – az idegen érdekek tobzódása – olyan pofon volt, amibe vagy beletörődünk, vagy megvilágosodunk: arról, hogy mi is történik Magyarországon és kik próbálják rátenni a kezüket a kultúrára, művészetre; s arról, hogy mit tehetünk mi ez ellen. Vagyunk-e egyáltalán valakik.

Másfél évvel később szétzavarták a szerkesztőséget, megszüntették a lapot. Nekem személy szerint kellett eldöntenem, életben tartom-e A Magyar Művészetért Díjat. S mivel azóta ezt teszem, a továbbiakban egyes szám első személyben fogalmazok arról, ami 1989 után történt.

Ez az egész három évtizedes mecénatúra, annak története számomra allegória – egy immáron harminc éven át az élet által diktált és részletezett metafora. Megszemélyesítése annak, hogy a lehetetlen lehetséges. Hogy a köz bennünk él. Hogy a személy önmagában semmi ahhoz képest, ami másokkal lehet, főleg ahhoz képest, ami másokért lehet. És hogy a Remény a legnagyobb rejtett élmény, amely minden erőt megad, azt is, amelyről nem tudtunk, amelyben nem hittünk, amely már sokszor cserben is hagyott – de mert remény, mindig él. A Magyar Művészetért életét tehát a *Remény Úrban* testesíteném meg, ha nevet kellene adni az allegóriának: olyan erkölcsi eszme, amely nem engedheti meg, hogy legyőzzék vagy elhagyja magát. Alle Glória – kifecamítottan párosítva a németet és a magyart, legyen hát minden dicsőség Remény Úr, feltéve, ha soha nem hagyja cserben A Magyar Művészetért önála is erősebb urát: A Hitet. A hitet a legyőzhetetlen emberi jóban.

Járatlan úton halad előre A Magyar Művészetért Díj 1987 óta, csakúgy, mint a belőle azt követően kialakult A Magyar Művészetért Díjrendszer a maga további 15 díjával. Ezen összesen 16 díjból mintegy 1300 díjat adtunk át kiemelkedő személyiségeknek és közösségeknek szerte a világ magyarsága soraiban, mindenekelőtt a Kárpát-medencében. Nem ismerek díjrendszert, amely tisztán egyéni erőfeszítésekből, saját, önként vállalt teherviselésből eljuttatta volna díjait ennyi méltó kézbe. Nincs mögöttem alapítvány, egyesület, semmilyen más testületi forma, semmilyen pályázati pénz, nincs kormány és önkormányzat, s nincs kiaknázott, mások által táplált közösségi forma és forrás: a sajátunkat osztjuk meg, ha díjként átadjuk.

Nem művészet más pénzét osztogatni, elkérni, pályáztatni avagy „pályáztatnak” nevezett gyanús módszerekkel lecsapolni a köz pénzét, éldegélni belőle így vagy úgy, s annak egy részét jószívű adakozót játszva elosztogatni másoknak. Két kezemen meg tudom számlálni azokat, akik az elmúlt 30 évben érdemben hozzájárultak A Magyar Művészetért Díjrendszer díjaihoz. A fenntartásához soha nem kellett, azt személyes ügyemnek tekintettem – de szívesen vettem,

ha az átadott díjakhoz, azok értékéhez vagy pénzbeli formáihoz az engem szerető, tisztelő emberek érdemben hozzátették a magukét. Úgy alakult, hogy az elmúlt 5 évben erre sem volt szükségem. Nem kértem, nem kaptam, magam finanszírozom a díjakat, nagy pénzek helyett saját erőmet vettem be – s mindezt immáron 30 éve abban a szellemben, hogy minden év legyen több, mint az előző volt. S feleljen meg az általam vallott szándéknak: díjainkkal jussunk el oda is, ahova már csak a madár jár. Azokhoz is, akikhez más nem.

Mert vallom: a magyarságot az tette és teszi naggyá, hogy – kimondatlanul, nem kérkedve – sok tízezer nagy jellemű embere viszi a hátán minden nap, töretlenül. Mit visz? Az eszmét, az eszmévé nemesedett érzést, hogy ő magyar. S szívéből e szó, létéből e nemzet, kultúrájából e nyelv soha nem téphető ki. Mi több: mint ősei tették, mikor jövőjét elhozták ide, a jelenbe, ő, a jelen embere minden tétével tovább is alkotja jövőbeli nemzetét. Naggyá teszi a jövőt. Megrögzöttek, szívósak, makacsok az ilyen magyarok.

Bátrak ebben, mert hiszen évtizedek teltek el – s telnek sokszor a ma napjai is így -, hogy nem volt divat jó magyarnak lenni. Az büdös, korszerűtlen, röhejes és kissé elavult. Mondják s vélik azok, akik büdösek, akiken röhögni sem érdemes, s akik oly elavultak, hogy a kor egyetlen jelét sem értik. Mert minden kor egyenlő a nemzetével és az országával – már ahol elmondhatják, hogy ilyen létrejött az évszázadok alatt. Nemzetek fölötti hálót az szó magának, akinek nincs sajátja, s az országunkhoz, hazánkhoz, nemzetünkhöz tartozás a szerzés lehetőségére csábítja csupán. Ők a korszerűtlenek. Mert nem tartoznak semmihez és senkihez, márványból épült, dollárral kifestett árvaházakban élnek, hatásuk ránk nullával sem mérhető.

A Magyar Művészetért Díjrendszer első 25 évének számtalan mozzanatát villantottam fel színes, összefoglaló albumomban, mely itt is elérhető:

Gubcsi Lajos: A Magyar Művészetért – 25 éves gyermekem

<http://mek.oszk.hu/11200/11262/>,

ezért e könyvem a legutóbbi 5 év eseményeiből, érzéseiből, hangulataiból választ. A kínálat nem csekély, hiszen ezen fél évtized alatt mintegy 380 díjat adtunk át, s nincs egyetlen sem, amiről ne hinném ma is, utólag: a lehető legjobb kezekbe. Ők jelentik a virágot ebben a könyv-vé formált csokorban.

S mint Toldi szája szélén a rácsókolt álomméz, úgy édesíti az én életemet A Magyar Művészetért elmúlt harminc éve. Ez utóbbi öt pedig – 2013 és 2017 között – azért különösen, mert álomban sem remélhettem, hogy e „bűvös-bájos méz” még rám talál (mint Toldira). Mert 2011-ben életemben másodszorra – s mindkettő A Magyar Művészetért idejére esik, uram bocsá’ -, 1989 után 2011-ben is megpróbáltam likvidálni működésemben és egzisztenciális körülményeimben – a munkámban tehát.

Remegett A Magyar Művészetért sorsa mindkét alkalommal, jobban, mint a nyárfalevél. Sőt, lényegében le is hullott az avarba elszáradva, kiszikkasztva. Csoda, hogy jött az Arany János-féle álomméz, és mire felébredtem, magamhoz tértem, üdőbbnek láttam A Magyar Művészetért sorsát és jövőjét, mint bármikor a lemeszárlások előtt.

Ellenségeim mindig sok jót tesznek velem, amikor szándékaik szerint a földre tipornak. Önző brutalitásukból és persze e földből, onnan meríték erőt.

Ezek az érzések diktálták a percekben az alábbi verssorokat is, rögzítem gyorsan itt őket:

Örült dicsőség

Már csak a korona hiányzott a fejről
S lett volna fejedelem a líra hőse, Tasso
Nézhetett volna ránk Olympos-messzeségből
S vitte volna a csúcsockig barátja, a hű Scipio

A költők királyát kívánta koszorúzni a pápa
A félörültben és elgyötörtben a zsenit köszöntve
S meghívni a fél világot ünnepelni Itáliába
Feledve, hogy kolostor-otthonában elmebaj gyötörte

Sereglett volna a dicső alkalomra ezernyi művész
Hozsannát zengeni a szellem minden dicső hatalma
Isteni áldást kérni Padovából, Bolognából Rómába...

... de amint nem néz embert a pusztító halál, a dögvész
Úgy taszította a sors Tassot korona nélkül a halálba
Napfényről a diadalmast néma halhatatlanságba

A VALÓSÁG ÍZE az igazi ígézet, s nem az illúziók fűszerezett, édes álmai. Realista vagyok, de áthat a hit – a cselekvő ember iránti bámulatos odaadás. A gyilkoló szerbek elől a karjában menekítette az édesanyja a halál elől a tíz hónapos Teleki Júliát – s kezébe adhattuk a Zrínyi Ilona-díjat. A legnemesebb élő magyar Böjte Csaba – a Mátyás király-díjjal mondhattunk köszönetet. Küzd és bízva bízik Meister Évi színművésznő, nem törődve a közönnyel, ezzel az egész finánc-hangulattal, ahova züllesztették a hazai közhangulatot – Ex Libris Díjunkkal foglalmaztuk meg elismerésünket áldásos művészi munkájáért. Lendvay József és Ökrös Csaba a szerénység mintaképe, miközben a hegedű alig utánozható virtuóza – előbbi kezébe A Magyar Művészetért Díj, utóbbit a regionális Prima-díjra javasoltuk Salamon Bejával, Petrás Máriával és sok mással együtt. A Dózsa balladám zeneszerzői, a Role együttes Ex Librise korábban... Lássuk e jeles sort bővebben 2013 és 2017 között, ragyogjon a nevük egymást követően.

(A képen Draskóczy Lidia hegedűművész)

Böjte Csaba, kezében az élet értelmével, az élete értelmével

Élénken emlékszem a 2012-es év kiemelkedő arcaira, eseményeire, leginkább talán arra, hogy akkor, az olimpia évében adtunk át először díjakat ragyogó sportolóknak, a férfias teljesítmény szimbólumainak, London bajnokainak, a kardvívó Szilágyi Áronnak, a tornász Berki Krisztiánnak, a kézilabda magyar Zeuszának, Nagy Lászlónak, a sportlövő Sidi Péternek kicsit később, egy év múlva. És 2012-re emlékszem a Kárpátalját illetően is. Egy évvel korábban, és 1989 óta gyakran adtunk át díjakat ott is, 2011-ben főként a Rákóczi balladám bemutatói kapcsán, de mindig hiányérzetem volt: elhanyagolt helye a magyarságnak a szegény Kárpátalja. Ezért 2012-re vonatkozó első terveim között volt, hogy még abban az évben térjünk vissza oda újabb díjakkal, ami aztán meg is történt az év őszén az Ex Libris Díjaim átadásával:

II. Rákóczi Ferenc Középiskola, Munkács
Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet Beregszász
Kárpátaljai Református Egyházkerület
Magyar Értelmisségek Kárpátaljai Közössége Ungvár

Mindig, akkor is azzal az érzéssel távoztam – és ez a jövőben is újabb díjazásokra sarkallt -, hogy kiesik figyelmünk köréből az egyébként is igen mostoha körülmények között élő, alkotó, dolgozó ottani magyarság – ámbár a fájó hiányosságok szomorúan észlelt körét kiszélesíthetjük sajnós egész Észak-Kelet-Magyarországra.

Így lett 2012 egész addigi történetünk legjelentősebb éve, gála gála hátán, s azon túlmenően is kiemelkedő egyéb díjátadó ünnepekkel. A Magyar Művészetért egészének díjrendszerre váló életében az a követett mottónk, hogy minden év legyen több és a díjakat, más tetteinket illetően összességében rangosabb, mint az előző volt. Vagyis íve állandóan felfelé mutasson. Hogyan lehet túltenni 2012-n? Valójában sehogyan sem, s nem is kell, mert minden ilyen díjátadás önmaga az érték. Ha azonban túllépünk kereteinken, még tágabb határokon mozoghatunk – s szó szerint is a határokon túl. Bár 2006-tól, a Bartók-emlékdíjak körútjaitól rendszeresen és hatalmas díjesőkkel látogattunk el a határon túli magyar közösségekhez és kiválóságokhoz, 2013-tól kezdve a legnagyobb gáláink látványos és elkötelező helyszíneként is gyakran választottunk határon túli városokat, falvakat, Kassától Marosvásárhelyig. És épült tovább A Magyar Művészetért Szoborkertje, gazdagodott festményekből és bronz kisplasztikákból álló Élőtárlata.

Mint a nevekből látható lesz, e gáláink már és azóta mindig az egész Kárpát-medencéből érkező díjazottak gyűjtőpontjai. Nem ismerek más olyan alkalmat, ahol a magyarságot szeretőik ilyen széles köre találkozna egy-egy alkalommal. Új viszonyok, kapcsolatok születnek minden ilyen ünnepen, melyek helyszíne 2012 óta egy e célra is csalogató szentély – amúgy a családom otthona -, egy szép Makovecz-ház a Tétényi-fennsíkon, a Szoborkert történelmi szobrainak, emlékműveinek gyűrűjében. Milyen lehet egy olyan díjátadás, ahol a zseniális Ökrös Csaba hegedűszólamai köszöntik az érkezőket?... hogy aztán Salamon Beja hegedűje reflektáljon rá, és Meleg Vilmos megrendítő versmondása tegyen hozzá üzenetet Nagyváradról. S ahol az Árpád fejedelem-díj Vizi E. Szilveszter kezébe kerül az első percekben.

A londoni olimpia 1. hőse, Berki Krisztián Ex Libris Díjunkban részesült A MM székhelyén

Mónus József Farkas, a világhírű távolsági íjász szintén Ex Libris Díjunkban részesült

A Magyar Művészetért XXXI. Díjátadó Gálája Budapesten

Árpád fejedelem-díj

Vizi E. Szilveszter

A Magyar Művészetért Díj:

- Lendvay József hegedűművész
- Schilling Árpád rendező
- Szórádi Zsigmond szobrászművész
- Ütő Gusztáv festőművész – Sepsiszentgyörgy

Petőfi Sándor-díj

- Petőfi Sándor Kultúregyesület Versec, Délvidék

Ex Libris Díj:

- Bogdán József papköltő, Délvidék
- Dinnyés József daltulajdonos
- Kazinczy Ferenc Diák Kör Brunn
- Krónikás Zenede
- Muzsikás együttes
- Nagy Béla református főgondnok, Kárpátalja
- Prágai Tükör- Kokes János, Csehország
- Salamon Beja hegedűművész
- Sidi Péter sportlövő világbajnok
- Szigligeti Színház és Meleg Vilmos, Nagyvárad
- Tar Károly író – Svédország
- Tokaj városa – Májer János

Gáláink gyakori előadóművésze a világhírű Szabadi Vilmos hegedűművész

Lendvay József és Salamon Beja hegedűművészek

Egy hónappal a budapesti gála után már Székelyföld útjait jártuk, kezünkben mintegy 25 díjjal, követve a lélek irányát Fel-Csíktól Hétfaluig, Brassóig, Marosvásárhelyig. A Magyar Művészetért díjai megtalálták a székelység színe-javát. S nem tagadom: büszke voltam rá, hogy ekkor először elkísért utamra – melyet oly sokszor már Antal Imre és felesége, Ágnes szerveztek tökéletesre – jött velem tehát két kisfiam, az akkor 11 éves Előd és a 9 éves Bontond. Helyszínről helyszínre, gyereknek fárasztó úton próbálták követni, megérteni, miért van ott apjuk – s hogy mi az értelme a díjaknak: megérintik-e az ottaniak szívét. És ha csupán annyi történt volna, hogy ezen úton megismertük Csíkmadaras polgármesterét, a kiváló és politikailag bátor székelyt, Bíró Lászlót, már az is sokkal gazdagabbá tette volna ismeretünket a világról és szeretetünket a benne élő magyarok iránt... („mert ott mindig lobog a piros-fehér-zöld zászlónk... mármint Csíkmadaras polgármesteri hivatalának erkélyén, minden tiltás ellenére is....)

XXXII. Gála, Székelyföld-Marosvásárhely 2013. 07. 06-12.

Ritkán alakulhat úgy az életben, hogy az ember olyan szövetségesekre akad munkásságában, mint én a derék székely – ámbár akkor már évtizedek óta Ausztriában élő – házaspárra, a két összenőtt énekesre, Antal Imrére és Ágnesre. Soha nem volt semmi okuk, hogy teljes erejükkel, tudásukkal mellém álljanak. Mégis, 2013-ban már 8. éve tették díjaim mellé – elé – teljes kapcsolatrendszerüket, személyes adottságaikat, beleértve azt is, hogy egyszerre vezettek autójukkal addig ismeretlen helyszínek felé, hogy ott aztán a kormányt citerára és énekhangra cseréljék. Otthon voltak Székelyföldön, s engem a díjakkal együtt mint ősi rokont vittek és adtak kézről kézre ebben a nagy családban: a székelységben. Személyekre szóló javaslataikkal pontosan terelték a díjakat a legjobb kezekbe 2013-ban is:

Ex Libris Díjak Székelyföldön:

Bencze Mihály
Bernády György Közművelődési Alapítvány
Bíró László
Boros Csaba
Borsos Géza
Csíkszentdomokos – az 1944-es áldozatok emlékére
Ezer Székely Leány Napja
Házy Bakó Eszter
Kozsik Ildikó és Kozsik József
Kővirág együttes – László József
Kristály Lajos
Maros Művészegyüttes
Marosszéki Mátyás-huszárok
Nagy Balázs
Petrovits István
Református Kántor-Tanítóképző Főiskola
Régizene Fesztivál
Role együttes

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Műszaki és Humántudományok Kar, Csíkszereda

Sebestyén Péter

Smaranda Enache

Székely Emese

Székelyföldi Stúdió

Tamási Áron Gimnázium

Ughy István

VIII. Maros Népzene- és NéptáncTalálkozó 2013

A Role együttes írta a zenéjét és adta elő Szárhegy-Tatárdombon Gyergyóföldön a Magyar pokol - 1514 című Dózsa balladámat -; az együttes 2013-ban Ex Libris Díjban részesült

Borsos Géza, a derék, kemény és világos fejű székely vezető Gyergyóban

Székely Emese, a székelység tanárnője Marosvásárhelyen

Antal Imre, Antal Ágnes és Bíró László, Csíkmadaras polgármestere az MM Gálán

És a díj Torontóban Vaski Gábornak, a magyarok jeles képviselőjének

A magyaroknak a nagyvilágban:

Az Antal-házaspár kapcsán említett természetes és szívélyes szövetség szerencsére nem példa nélküli. Ha nincs Lendvai-Lintner Imre, a magyar cserkészek világszövetségének New Jerseyben élő, és az egész észak-amerikai magyarságot szinte családjaként ismerő elnöke, akkor díjaink egészen biztosan nem jutnak el az ottani magyarok ekkora számához – legfeljebb véletlenül egy-egy helyre. Imre azonban értette, hogy ami innen, Budapestről elérhetetlen, az onnan szervezve és ottani jelenlétemmel akár nagy sikerré is növelhető. Az USA és Kanada együtt csaknem egy egész kontinens (tudom, csak a fele), akkora térségeket kapcsoltak magukba történelmük során s adtak új otthon magyarok millióinak is.

A mi magyar nemzeti tragédiánk, a sokszoros kivándorlási hullám következménye, hogy a magyarok más népekhez hasonlóan belakták ezt az egész hatalmas és gazdag birodalmat. Mindkét országban jártam már magánemberként, de most A Magyar Művészetértet képviseltem a kezekbe átnyújtott elismeréseivel. S mert sokak kezébe adhattam, átfogó élményeket nyújtottunk – ők nekem azzal, hogy megismerhettem fáradhatatlan, minden pillanatban a magyar hazáért és nemzetért is végzett tevékenységüket; én pedig elhozhattam a díjakat, amelyek akkor már 26 éve emlékeztek meg a magyarság legjobbjairól.

2013-hoz tartozó kiemelt eseménysorozat lett tehát az észak-amerikai díjátadó utunk az Egyesült Államokban és Kanadában:

Mindenekelőtt átadtuk az Árpád fejedelem-díjat a Magyar Cserkészek Világszövetségének, s a március 15-i ottani nagy ünnepekhez igazodva Ex Libris Díjakkal köszöntük meg a magyar értékek képviselőit a két országban:

Amerikai Magyar Társaság – Cleveland
Bede-Fazekas Zsolt - Független Magyar Rádió, Toronto
Corvinus Library – Hamilton, Kanada
Farkas András zenész Toronto
Fekete Föld népzeneke
Fujkin István Toronto
Kerkay Béláné Maczky Emese – USA
Kodály táncegyüttes Toronto
Magyaródy Szabolcs
Savanya István – Calgary
Vaski Gábor

*A képen Magyaródy Szabolcs,
a Corvimus Library atyja*

Képek a torontói gáláról, Fekete Föld népzenei együttes, Kodály táncegyüttes, Bede-Fazekas Zsolt rádiós

És ha Toronto, akkor van, volt s lesz Kassa is!

Közvetlenül az amerikai út előtt élhettem át nagy perceket Felvidéken. Rákóczi fejedelem és édesanyja, Zrínyi Ilona sírjánál jelenthettem be a kassai dómban a legnagyobb magyar asszony, hős halálának évfordulóján a Zrínyi Ilona-díj megalapítását, mely közös díjunk Györfi Sándor szobrászművésszel

Kassa, 2013. febr.

Rákóczi fejedelem-díj

Királyhalmec

Ex Libris Díj

Balassa Zoltán

CSEMADOK Kassa

Csermely kórus

Márai Sándor Gimnázium

Szakkay József Szakközépiskola, Kassa

Kassa 2013 szept. 8.

Majd, mintha már hazaérkeznénk, ősszel újra Kassánadtunk át Ex Libris Díjakat:

Pólos Árpád

Bocsárszky Attila

Tímár Sára népdalénekes (ld. mellékelt fotó)

És persze budapesti gáláink véget nem érő sora. Helyszínük immáron sok éve klasszikusan ugyanaz: a Makovecz Imre által tervezett „templom”, családom otthona, melyet sokféleképpen osztunk meg A Magyar Művészetért céljaival: festményekből és bronz kisplasztikákból, grafikákból álló Élőtárlatunk, 14 köztéri méretű szobrunk és további szobrászati alkotások. És ez a ház A Magyar Művészetért jelképes otthona általában is, barátságot nyújtó székhelye, gáláinak helyszíne a falakon belül és kint a szobrok között télen vagy nyáron.

Az évek során aztán a sok díjátadó ünnep láncolatában nyilvánvalóvá vált, hogy 2013-ban mégis fentebb emeljük a mércét az addigi csúcshoz képest is. Az abban az évben elhangzott mintegy 60 laudáció közül véletlenszerűen emelek ki kettőt és még egy hitvallást az életművek illusztrálására:

A képen Szórádi Zsigmond Szent István király szobra Zalaegerszegen:

A képen Szórádi Zsigmond és mestere, Kő Pál - utóbbi Aba Sámuel szobrának avatásán A Magyar Művészetért Szoborkertjében 2013. június 6-án a Gálán

Szórádi Zsigmond (1962) Magyar Művészetért-díjas szobrászművész a kortárs köztéri szobrászat egyik legmarkánsabb képviselője. 1986-ban a Képzőművészeti Főiskolán tanári diplomát is szerez Kő Pál első szobrásznövendékeként, majd még 3 éven át mesterképzős hallgatója.

Műveit nem a műteremnek, hanem a közösségnek szánja, így akarva integrálódni a társadalomba, a kortársak közé. A közteret tartja állandó kiállító helyének, „expressis verbis” köztéri szobrásszá érett. Készít kisplasztikákat, domborműveket, relieffalakat, emléktáblákat, díjakat, plaketteket. Kisplasztikái elkerültek hazai és külföldi (pl. bécsi, baseli, frankfurti, bostoni, hawaii, tokiói) magángyűjteményekbe is.

Elismerték itthon is, pl. Ezüst Gerely Díjjal, számos nivós állami és banki ösztöndíjjal, de számára az igazi elismerést az jelenti, ha megvalósulhatnak az elképzelései, pl. köztéren, ill. ha restaurálni való műveken tanulhat régi ötvös és szobrászi technikákat is, mint pl. az

Részlet A Magyar Művészetért Szobor-kertjéből, a két kun kapitány között a távoli háttérben Etele - Attila - hun király aranyozott bronz szobra

országközi „rézvitézek”, a Zeneakadémia homlokzati bronzai, a zalaegerszegi „Deák Ferenc”, vagy a ceglédi „Kossuth”-szoborcsoport. Új szobrászi kifejezési „hangokat” keres a klasszikus, időtálló anyagokra támaszkodva. Meghatározóan mintázó szobrász, igen nagy formai kultúrát hordoznak plasztikái, amikben egyesíti a látványt és a látomás elemeit. Konstruktívan öntörvényszerűségeket elemző, asszociatívan alkotó, érzelmeket is kutató-átadó. A monumentális méretben is „munkás szobrász”. Szobrai legtöbbször bronzban kivitelezett, de jellemzi munkáit az anyagtársítás: pl. bronz-kő, gránit-mészkő.

Külföldön is hagyott nagyobb nyomokat: pl. az Unesco szervezésében készült a 6x5 m-es fa-gránit „Európa madár” a vilniusi Európa Parkban, a „Táncos” szobra a Tokiói Szociális Központban, ill. a „Ritmika” bronz figurája a lausanne-i Olimpia Múzeumban, aminek másodpéldányát őrzi a Magyar Sportmúzeum. A köztéri munkákból kiemelhető pl. az első nyertes pályamű: a csepeli Holt-Duna-parti „Darudomb” landartos (fa-föld) kompozíció a 12 m magas faszobrával. Fontosak a millennium idején avatottak közül: a zalaegerszegi Szent István dombon álló 5,5 m-es bronz alak, a vecsési „Koronás-ivókút”, a pomázi „Hármaskút”, a tököli „Országalma-díszkút”.

Győri pályaműve a „Kossuth nejével” carrarai márvány és gránit 4 m-es kompozíció, Tiszaújvárosban látható a „Petőfi”, Vecsésen a II. világháborús emlékmű, a 6 m-es „Gyertya”. Az 1956-os évforduló emlékművei közül bronz-mészkő a csepeli 5 m-es „Mécset”, a marcali „Vitorlabontás”, a nagykátai „Kapu”, a tököli „Maléter Pál oszlop”, mészkő-gránit a ferencvárosi „Angyal István és Tűzoltó utcai bajtársai” térplasztika. Szívügye a térkialakítás, amit a „Trianon” c. 7 m magas kompozíció is mutat, bronz „turul”, vörös mészkő tulipános oszlop Nagykátán. Az elmúlt évben avatták fel „Országzászló-szobor” mészkő kompozícióját a Vecsés határában lévő körforgalomban, mint a város fogadószobrát, valódi nemzeti lobogóval.

Szórádi Zsigmond Itt-Hon maradó, élete teljében itt küzdő magyar, ő a munkás-szobrász-művész-ember, eddigi életét igazoló „megszólalásai” egyben a Magyar Művészetért Díjrendszer kortárs „plasztikus gondolatai”.

Részlet Kő Pál Aba Sámuel szobrából

Az Árpád-díjról, mely herendi alkotás - idézet az alapító okiratból:

„Árpád fejedelem szobra a törzsektől kapott erőt, a fejedelmi tekintélyt, egy nép örökké érvényes szimbólumát képviseli: Verecke ihletett pillanatát. S egyben Európa egyik legnagyobb, leghíresebb uralkodó dinasztiájának, a 23 királyt trónra ültető családnak az atyját. Az Árpád-ház európai nagyságát jelzik a szentek, akiket a család adott a világnak, az európai dinasztiák között páratlan erővel.

Az Árpád fejedelem-díjjal kifejezzük hálánkat a honalapítók; a magyar történelem őket követő nagyjai; és korunk jelesei előtt: átadjuk jeles magyarjainknak, magánszemélyeknek, történelmi emlékeket hordozó intézményeinknek, közösségeinknek a történelmi Magyarország egészén, sőt, a világ magyarságát keresve: a jövőt alkotó közösségeknek, a személyes elhivatottság képviselőinek.”

Lendvay József hegedűművész laudációja a 2013-as gálán:

Lendvay József (Budapest, 1974 –), 1999 óta Liszt Ferenc-díjas magyar hegedűművész. Zenész dinasztia tagja. Nagyapja id. Lendvay Csócsi József. Édesapja és első tanára, Lendvay Csócsi József, a primáskirály. A Zeneakadémián Halász Ferenc és Szenthelyi Miklós tanítványa; több neves művész (Yehudi Menuhin, Ida Haendel, Igor Ojsztrah, Jaap van Zweden és Végh Sándor mesterkurzusainak hallgatója volt.

Több nemzetközi hegedűverseny - Budapest, Prága, Amszterdam, Scheveningen - győztese. 1996-ban a svájci Varga Tibor Nemzetközi Hegedűverseny első helyezettje, a következő évben abszolút győztese volt.

A világ számos országában vendégszerepelt, többek között a Rotterdami Filharmonikusok, a Holland Rádiózenekar, a Birminghami Szimfonikus Zenekar és a Suisse Romande szólistájaként. Koncertmesteri feladatot is vállalt a Justus Franz és Leonard Bernstein által alapított Nemzetek Zenekaránál.

Több alkalommal vendégszerepelt a Vatikánban, a pápai bronz medál kitüntetéttje.

Magyarországon elsősorban a Budapesti Fesztiválzenekar koncertjeinek vendége. Közreműködött az együttes Liszt Ferenc és Brahms lemezeinek felvételein is.

A klasszikus művek interpretálása mellett nép- és világzenei koncerteken és felvételeken is találkozhatunk nevével.

Korábban egy 1777-ben készült Giovanni Tesstore; később egy 1693-as Antonio Stadivari hangszeren játszott illetve játszik.

„Az idők folyamán kiderült, hogy az erdélyi művész nem lehet avantgárd, hanem kizárólag utóvéd szerepet tölthet be a romániai művészeti életben. Ennek a közel száz éve kialakított helyzetnek lehet keresni az okát, feltételezhetjük az okozók kiben-létét, szomorkodhatunk. Semmi értelme viszont – úgy gondolom – várni a sültgalambok röptét, a politikusok által megteremtendő s oly sokat hangoztatott autonómiát, hanem a művészi autonóm cselekvési szinteken aktív szerepet kell vállalni úgysis, mint alkotó, úgysis, mint szervező, mint művészeti író, akár képzőművészeti kutató, Erdélyben, Vajdaságban, Felvidéken, stb.

Meggyőződésem, hogy a festészeti tevékenységem mellett, az egyéni cselekményművészeti eseményeim, az 1990 és 1999 között a Szent Anna-tónál szervezett AnnART – Nemzetközi Élőművészeti Fesztiválok, a 2003 és 2012 között Háromszéken lebonyolított Eruptio – Régióközi Akcióművészeti Találkozók, többtucat közlésem és a doktori disszertációm: Adalékok az akcióművészet történetéhez Erdélyben és Székelyföldön, ezek a tevékenységi területeim mind-mind hozzájárulnak szűkebb hazám – Székelyföld – hírnevének és szakmai megbecsülésének az öregbítéséhez.

Sepsiszentgyörgy egyik fontos művészeti központja Erdélynek s ezen a szerepén dolgozunk immár több évtizede eladdig, hogy nemzetközi szinten ismert és elismert intézményeket működtetünk társaimmal városunkban. Ezek a Székely Nemzeti Múzeum, az EMüK – Erdélyi Művészeti Központ, Magma – kortárs Művészeti Kiállító Tér, Tamási Áron Színház, Etna Alternatív Művészeti Archívum, Plugor Sándor Művészeti Líceum, stb. Úgy gondolom, hogy jó úton haladni csakis együttműködve lehet, ezért folyamatosan kapcsolatokat építünk ki, azokat ápolom és alkalomadtán bővítem újabb célok eléréseért.” *(a díjat Nagy Endrétől veszi át - a következő képen pedig kisfiával)*

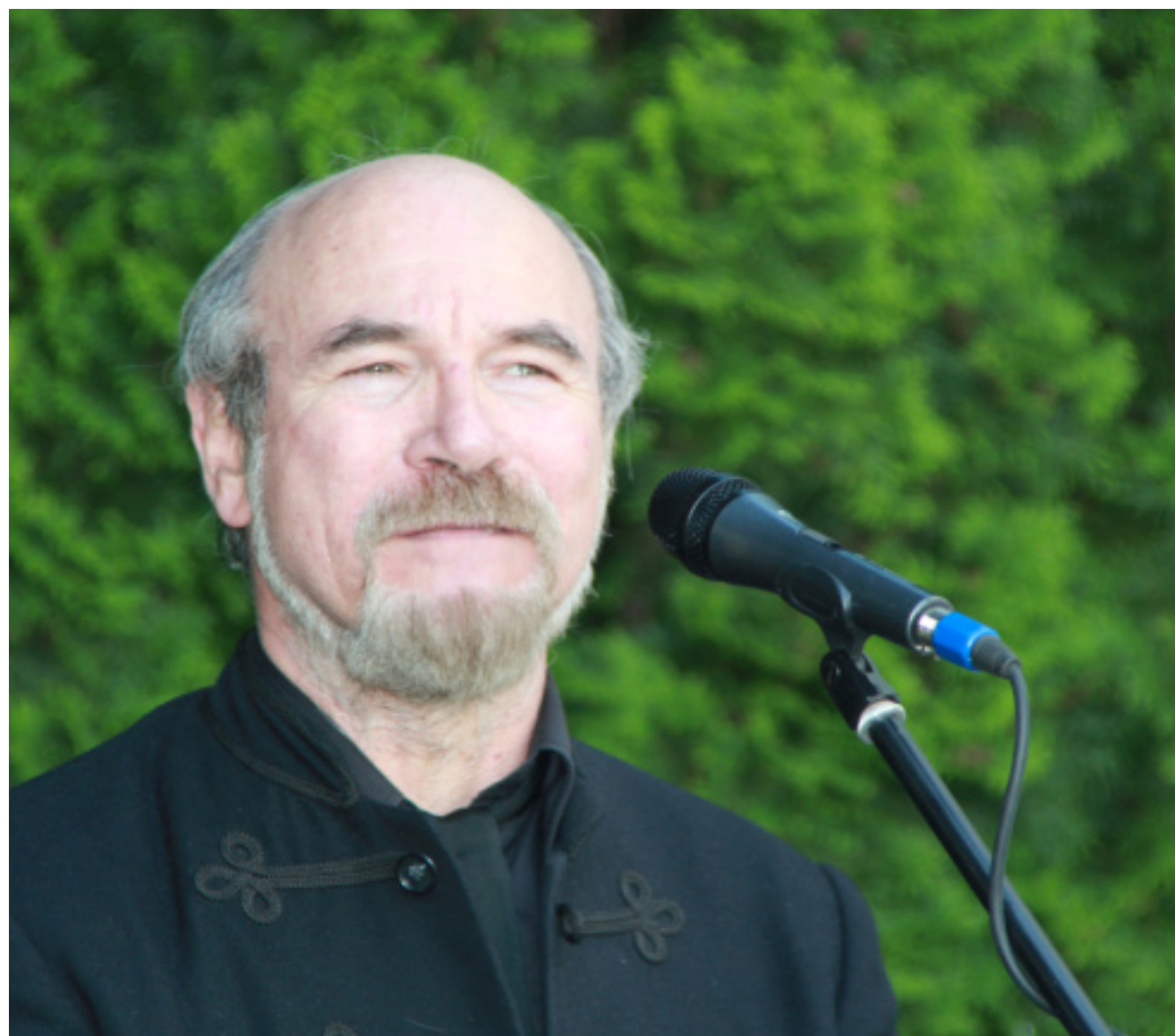

A 2013-As gála képei: Bogdán József, Bene Virág Versecről, Meleg Vilmos Nagyváradról, a Muzsikás együttesből Hamar Dániel-Sipos Mihály, Sidi Péter, Kuszto Tibor, Gubcsi Lajos, Kő Pál és Györfi Sándor (- Marjay Gyula felvételei)

És vendégművészként a gálán Ökrös Csaba - aki ekkor már dolgozott a Dózsa-balladám opera változatán

És a 2013-as gálán először bemutatott Zrínyi Ilona-díj, a bronz melldombormű Györfi Sándor alkotása

Idézet a Zrínyi Ilona-díj alapító okiratából:

2014-től adományozzuk e díjat azoknak a nagyszerű magyar hölgyeknek, valamint a Zrínyi Ilona nevét viselő, vagy e név jelentéséhez hű közösségeknek, akik, amelyek jelen korunkban mutatnak kimagasló példát a feleség hűségéből és az asszonyi nagyságból, a szabadságáért és önállóságáért küzdő Magyarország szolgálatából, a haza szeretetéből, a nemzet erényeinek megbecsüléséből és gyarapításából, a gyermekei iránti feltétlen anyai gondoskodásból. Mert Zrínyi Ilona éppen ebben volt a magyar történelem példa nélküli nagysága: hűséges anya és feleség, bátor harcos, félelmet nem ismerő vitéz asszony, Európa legbátrabb nője Munkács védelmekor, száműzetésében is megtörhetetlenül hű lánya hazájának.

Élete, ereje, hűsége példa minden korban.

*Gubcsi Lajos és Györfi Sándor, a díj alapítói
2013, Budapest, Karcag, Munkács, Kassa*

Zrínyi Ilona köztéri méretű szobra a kis Rákóczival - Györfi Sándor alkotása - szintén A Magyar Művészetért Szoborkertjének ékessége

2014

Érzékletes betekintést enged meg a következő év programjába A Magyar Művészetért Díj-rendszer éves tervének részlete:

„27 éves történetének minden eddigi pillanatát meghaladó erőfeszítéseket tesz idén A Magyar Művészetért Díjrendszer:

- a XXXIV. Díjátadó Gálával Budapesten és a XXXV. Gálával Székelyföldön;
- 7 különféle díjunktól mintegy 90 díjazott jutalmazásával szerte a nagyvilágban, főleg a Kárpát-medencében; ezen belül idén először nyújtjuk át a tavaly alapított Zrínyi Ilona-díjat;
- mintegy 10 nagy és további 7 kisebb ünnepi rendezvényünkkel itthon, Felvidéken, Erdélyben, Délvidéken, Örvidéken; kiemelten a Felvidéken, egy egész sorozattal – ez esetben anynyi egymással összefüggő díjátadással, hogy a teljes felvidéki sorozatot, mintegy 50 díjat együtt tekintjük a XXXIII. Gálának.
- Hunyadi János egész alakos bronz szobrának felavatásával A MM Szoborkertjében;
- Imre álma című Makovecz-kiállításunkkal Székelyföld, Délvidék több településén;
- Dávid Júlia Szegeden élő marosvásárhelyi festőművész önálló kiállításával A MM Élőtárlatának keretében.”

A MM XXXIV. Gálája Budapesten - a díjazottak:

A Magyar Művészetért Díj:

- Hegedűs Endre zongoraművész
- Jelenczki István képzőművész, filmrendező
- Engler András és Polgár Botond szobrászművész
- Szemadám György festőművész

A MM-Bubik István-díj

- Balázs Attila színész, színházigazgató, Temesvári Színház, Erdély

Zrínyi Ilona Díj

- Teleki Júlia, Délvidék

Mátyás király-díj

- Böjte Csaba, Erdély

Árpád-díj

- Csáky Pál, Felvidék

Petőfi Sándor-díj

- Bácskertesi/kupuszinai Petőfi Sándor Művelődési Egyesület, Délvidék

Ex Libris Díj:

Összesen 75 Ex Libris Díjat adományozunk 24 különböző rendezvényen, többek között:

Dunaszerdahely, Ipolyság, Budapest, Kiskunfélegyháza, Bécs, Rimaszombat, Kecskemét,

Gyergyócsomafalva, Kostelek-Gyimes, Tiszaálmánfalva-Délvidék, Roznyó, Parajd.

Ezen belül budapesti XXXIII. Gálánkon adunk át Ex Libris Díjat:

3Dpast alkotó stábja

Ars Renata szólóének-együttes

Banner Zoltán

Corvinus Közgáz Néptáncegyüttes

Csíky Hajnal

Draskóczy Lídia

Györffy-Villám András

Keresztes Nagy Árpád

Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944-45 Alapítvány

Koncz Andrea

Kocsis István

Matuska Márton

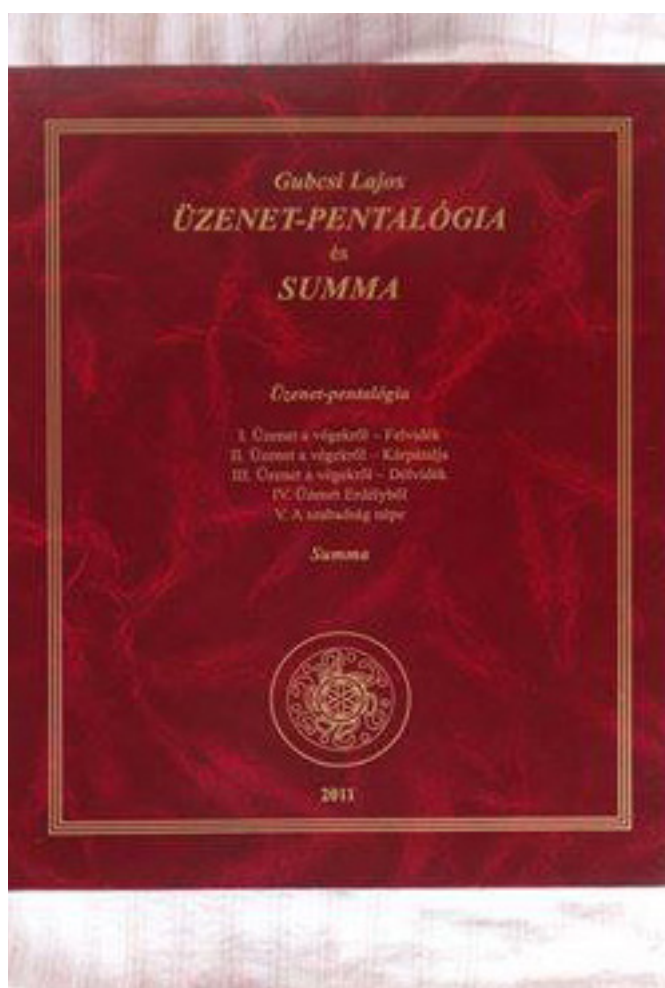
Meszlényi János

Murányi Sándor Olivér

Tóth Zoltán-József

Török Tilla

(A fotón az Ex Libris Díj díszdobozának első és hátsó borítója - Kovács Éva oklevelével)

Ismét kiemelek néhány gondolatot a laudációkból:

Mátyás király-díj, Bőjte Csaba:

Mivel a jelenkorban példa nélküli munkásságát mindenki ismeri, szereti és magáénak vallja, s mivel most Mátyás király koronázásának 550. évfordulóját is ünnepeljük, álljon itt Bőjte Csaba jellemzésére egyetlen mondat, Szőcs Gyula doktort idézem ezzel: „Álruhában jár, birodalmat épít.” Néha azt érezzük: gyermekeivel mennyei birodalmat is. És egy idézet Bőjte Csabától: „Akkor vagy igazán szabad, ha azt, amit vállaltál, meg tudod tenni, és a kudarcok, sérelmek után sem a gyűlölet, a harag uralkodik a szívedben, hanem az újrakezdés lelkülete, a szeretet és a jóság.... Ahogyan mi magunk is irgalomra és nagylelkűségre vágyunk, nekünk is így kellene néznünk mások hibáit és gyarlóságait.”

A gálán Bőjte Csaba felszentelte A Magyar Művészetért Szoborkertjének legújabb alkotását, Mihály Gábor szobrászművész Hunyadi János nevű szobrát. *ld. fotó*

Zrínyi Ilona-díj, Teleki Júlia:

Évtizedek óta harcol Szerbiában az 1944-45-ben kivégzett több tízezer áldozat igazáért. Maga is elhurcolt volt, 10 hónaposan nézte végig egész rokonsága lemészárlását a legbrutálisabb kivégzések helyszínén, Csúrogon. Egész felnőtt életét az erkölcsi jóvátételnek szentelte, s most végre elért valamit. „Csúrog magyarságának” címezve 2010-ben az ő kezébe helyeztük az Árpád-díjat az áldozatok emlékére a zentai gálán, de az a díj nem az ő személyének szólt, nem is úgy van bejegyezve az Árpád-díjazottak között, hanem mint Csúrog áldozataira emlékeztünk az Árpád-díjjal 4 évvel ezelőtt. Most először neki jár a Zrínyi-díj.

Árpád fejedelem-díj - Csáky Pálnak

Az ő szavait idézzük 2011-ből, amikor megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét a csillaggal. „Gondolom, ez üzenet akar lenni a világ összes magyarja számára, hogy a nemzet egységes, Magyarország nem feledkezik meg azokról a magyarokról sem, akik a közigazgatási határokon túl élnek. És talán célzott üzenet a felvidéki magyarságnak is, hogy nem szabad elbizonytalanodnunk, belesüppednünk a politikai vagy társadalmi megosztottságba, az összmagyarság és Magyarország kormánya, illetőleg politikai élete számol velünk.” A neki adományozott Árpád fejedelem-díj az egész világ magyarságának egységéről akar üzeni, egy álmról, amely nem igaz, de amelyet nem adunk fel.

A Magyar Művészetért Díj 2014:

Balázs Attila színész, színházigazgató, Temesvári Színház

Tőle idézzük: „A színházunkban a csapat van előtérben. Van egy vándoramulettünk, amit ha valaki megkap, akkor a következő produkciónál annak kell továbbadnia, aki szerinte abban a legjobb volt. Ebben az a lényeg, hogy azon túl, hogy egymásra támaszkodunk, kerüljünk döntéshelyzetbe is. Tudjunk érvelni egymásnak, és tudjuk meghallgatni a másikat. S törekednem kell arra, hogy a jót – vagy akár a legkevésbé rosszat - döntsem.”

Hegedűs Endre zongoraművész

Egy rövid MTI-hírt idézek idén márc. 15-éről: „Magyarország köztársasági elnöke az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc kezdetének, a modern parlamentáris Magyarország megszületésének napja alkalmából Kossuth-díjat adományozott a hódmezővásárhelyi származású Hegedűs Endre zongoraművésznek, professzornak kiemelkedő zongoraművészi pályája során egyedülálló muzikalitással megformált, virtuóz előadásaiért, valamint kiemelkedő kamaraművészi és oktatói tevékenysége elismeréseként.

Jelenczki István képzőművész, filmrendező

Egy rövid hír: „Az igazság soha nem késő - Jelenczki-film a kommunista bűnösök elszámoltatásának elszabotálásáról.

A film középpontjában a Zétényi-Takács féle igazságtételi törvény áll. Az Országgyűlés 1991. november 4-én nagy többséggel fogadta el „az 1944. december 21. és 1990. május 2. között elkövetett, és politikai okból nem üldözött súlyos bűncselekmények üldözhetőségéről” szóló törvényt. Göncz Árpád a megszavazott törvényt előzetes normakontrollra átadta az alkotmánybíróságnak. A bírói döntés alapján az igazságtételi törvény soha nem lépett hatályba.

Engler András és Polgár Botond szobrászművész

Szobrázskollektíva készítheti el Andrásy Gyula gróf - 1906-1945 között a Parlament előtt álló - nagy méretű lovas szobrának másolatát – az eredeti Zala György műve volt. A Kossuth téren felállítandó Andrásy Gyula-szobor esetében egy acélvázra feszített hálóra kerül majd a nyolc tonnányi agyag, ami az öntőforma mintája lesz majd. A fiatal szobrászok saját technológiájukat használják, amelyekkel egy év alatt készülhetnek el a szobrok, míg az eredeti alkotások évekig készültek egy-egy műhelyben. Az Andrásy-szobron Engler András, Polgár Botond, Meszlényi János és segítők dolgoznak. Munkájuk a művészet és a professzionális mestermunka ragyogó ötvözete lesz 2015-ben, az avatáskor.

Szmadám György festőművész

Szmadám György festőművész gyakran hívja fel a figyelmet a magyar művészet gazdagságára, sokszínűségére. Amihez maga is hozzájárul saját munkásságának minden mástól elütő jellegével. Művészete fő különössége elsősorban jellegzetes stílusában, hangulatkeltő hatásában nyilvánul meg. Legelőbb nem a művész személyiségével szembesül a néző, hanem azokkal a kultúrhistóriai rétegekkel, melyek közte s a festő között sűrűsödnek: egy rejtelmektől terhes, titokzatos világgal.

Petőfi Sándor-díj

Bácskertesi/kupuszinai Petőfi Sándor Művelődési Egyesület, Délvidék

A 67 éve működő – valójában azonban az első lépéseket már 1918-ban megtevő – egyesületben a hagyományőrzésre fektetik a fő hangsúlyt, autentikus bácskertesi táncokat adnak elő, és vigyáznak arra, hogy a fiatalok ne csak a tánclépéseket tanulják meg, hanem a hagyományokat is megismerjék. Megközelítőleg háromszáz tagja van a Petőfinek. A tagok száma azért csak megközelítő, mivel egy-egy rendezvény az egész falut megmozgatja. A bácskertesiek büszkék egyesületükre, hiszen az sokban hozzájárul a kultúra és hagyományok megőrzéséhez, a munkában az egészen kicsiktől a legidősebb korosztályig mindenki képviselteti magát. Elsőként állítottak fel köztéri Petőfi szobrot Délvidéken.

A csoportképen Böjte Csaba, Draskóczy Lídia, Török Tilla, a Corvinus táncegyüttes - a Kárpát-medence kiválóságai egy helyen, egy szívvel.

Hunyadi János szobra, Mihály Gábor alkotása, felszentelte Böjte Csaba A Magyar Művészetért Szoborkertjében 2014-ben a gálán

A gála vendégei a szoborkertben Szent István kardjának védelme alatt

Jelenczki István filmrendező veszi át A Magyar Művészetért Díjat

Hegedűs Endre zongoraművész, Kobzos Kiss Tamás és Virágh László

Török Tilla, Keresztes Nagy Árpád

Ex Libris Díjas feleség, Zádori Mária (2012) és immáron Ex Libris Díjas férje, Vírág László - és egy jelenet a Corvinus táncgyűttes fellépéséből

Fent a gála díjazottainak csoportképe, s köztünk a sokszoros vendég, Benkő László is, szerzőtársam a Rákóczi rockballadőban

Fiatalok, szépek, erősek és magyarok - a nép művészei, a Corvinus táncegyüttes Hunyadi Jánossal

És ha már Amerikában speciális úton jártunk az év elején, az év vége közeledtével elmentünk szívünk egy közelebbi csücskébe is, egy alig hallott faluba Délvidéken, a Tisza-Duna találkozásának környékére, Tiszakálmánfalvára, közös ünnepre hívva a délvidéki magyarság kiemelkedő képviselőit.

- Balázs Áron Újvidéki Színház
- Dormán László fotóművész
- Muzslai Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület
- Petőfi Sándor Művelődési Egyesület - Tiszakálmánfalva
- Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület - Pancsova
- Szerémség Magyar Művelődési Egyesület, Mitrovica
- Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség *(a fotón a díjazottak)*

1514-2014 – a Dózsa-háború, a felkelés 500. évfordulójára ballada- illetve opera librettót írtam (s a Magyar pokol címmel regényt is kiadtam), a rock változatot a csíkszeredai Role együttes zenésítette meg és adott elő belőle 10-12 dalt Gyergyóban a Tatár-dombon, az opera változat zenéjét pedig Ökrös Csaba írta meg – szakemberek véleménye alapján mondhatom, hogy igen kiemelkedő módon. Sajnos, ennek megvalósítására, az opera színpadra vitelére nem kaptunk támogatást, s ez erőnket messze meghaladta volna.

Nem is magamat sajnálom a némaságért, sokkal inkább Ökrös Csaba fáradhatatlan munkáját. Ő is azon kevesek közé tartozik, aki soha, egyetlen percre sem kérdezte meg, hogy „tessék mondani, mennyit fizetnek ezért...” – mert tudta a választ, a saját belső parancsát: megírja, megteremti anélkül is. S így is történt. Végül pedig következő gálánkon Keresztes Nagy Árpád is előadta énekkel, kobzán a ballada bevezető verseit. Őszintén feldobott engem is a dalok szenvedélyes ereje, csakúgy, mint a Role egész színpadi produkciója.

Ezeket hallva kifejezetten és nagyon sajnálom, hogy nem futotta többre – hogy anyagilag nem lehettem képes a zenei előadások finanszírozására, azok tetemes költségei meghaladták erőmet. Most először... És erősen él bennem, hogy ha az operát nem is, de a rockballada-változatból még feldolgozunk, hangszerre, énekre írjuk és stúdiófelvételig viszünk sok dalt. Érzem a hangot. A saját belső szólítást és a dalét kiváló barátaim hangján, zeneeszközén. És tudom, milyen nagyon hiányzik Kobzos Kiss Tamás, akihez ilyenkor elsősorban fordulhatam tanácsért, s a hangjáért, kobzáért. Remélem, segít fentről.

Kivételes sorozatot írtunk felvidéki díjainkkal 2014-ben, köszönet érte Csáky Pál szervező erejének, odaadásának – nála jobban kevesen értik és érzékelik díjaink szándékát, lendítő erejét. Kommentár nélkül sorolom fel, mire is jutottunk néhány hónap alatt, azt követően, hogy egy évvel korábban Gútán már szerveztünk hasonló nagy ünnepet:

2014. Márc. 15. Dunaszerdahely:

- Balázs F. Attila költő, könyvkiadó, Ekecs
- Boráros Imre színművész, Komárom
- Brogyányi Mihály helytörténész Pozsony
- Fibi Sándor tanár
- Hecht Anna, a somorjai Híd vegyeskar vezetője
- Kicsi Hang énekegyüttes, Dunaszerdahely
- Kodály Zoltán Alapiskola
- Vámbéry Ármin Magyar Tannyelvű Gimnázium - Dunaszerdahely
- Városi Művelődési Központ Dunaszerdahely, a magyar kultúra szervezéséért

Márc. 28. Ipolyság

- Apa Vilmos
- Danis Ferenc
- Dolník Erzsébet
- Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola
- Gubík Mária
- id. Molnár Barnabás
- Ipolysági Szondy György Magyar Tanítási nyelvű Gimnázium
- Kossuth Magdolna
- Lendvay Tibor
- Píri Lajos
- Újváry László
- Vas Ottó

Rimaszombat 2014. május 16. a Városháza díszterme

Ádám Zita pedagógus

B. Kovács István gömörológus Rimaszombat,

Bodzsár Gyula kultúraszervező Nagykürtös

Busa Viktor mesemondó – posztumusz díj.

Csúsz László nyugalmazott pedagógus

Kopecsni Gábor hagyományörző Gömörpéterfala

Kovács Magda költő Tornalja

László Ottó népművész Hanva

Nagy György Várhosszúréti

Szvorák Zsuzsa tanár Fülek

Rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium

A díszvendéget, a 100 éves Tamás Aladárné Ilonka nénit köszöntöttük. (ld. fotó)

Az év igazi nagy sorozata azonban ezúttal is Székelyföldön történt. S ha írtam korábban Antal Imrééről, Lendvai Imréről, a sort méltán folytatom a gyergyói székelység nagy öregével, Borsos Gézával. Kizárólag az ő segítségével tehettem meg, hogy minden addiginál nagyobb díjátadó sorozatnak lehettem része, napról napra másfél héten át. Íme – ma már látom, hogy ez az útfelülírhatalatlan a díjazottak sorának sokszínűségében, fontosságában:

XXXV. Gála, Székelyföld 2014. jún. 26-júl. 6.

Erdőszentgyörgy jún. 26.

- Bodor Péter Egyesület és Kovrig Magdolna
- Ráduly János, Kibéd

Gyergyócsomafalva, jún. 27.

- Ambrus Ágnes
- Balázs József Gyergyóalfalu
- Belcanto Egyesület, Gyergyócsomafalva
- Borsos Gábor Gyergyószentmiklós
- Borsos Miklós Művészetéért Alapítvány
- Damó Gyula, Kisborsnyó
- Domokos Pál Péter citera együttes
- Domokos Pál Péter Női Dalegylet
- Erdélyi Gyopár szerkesztősége
- Gyergyószentmiklós – az 1944-es vérengzés emlékére
- Salamon Ernő Gimnázium – Gyergyószentmiklós
- Sütő család, Vargyas-Sütő Levente

Kézdivásárhely, júl. 5.

- Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom - Kézdivásárhely

Kostelek, júl. 6.

- Árpád-házi Szent Erzsébet Gimnázium - Berszán atya, Gyimesfelsőlok
- Tankó Fülöp Gyugyu
- Vaszi Levente
- Máté Kriszta

A 2013-as marosvásárhelyi gála díjazottai a Kultúrpalota Tükörtermében - a székelység virágai. És az Ex Libris Díj logója

Kostekek az Isten háta mögött úgy van a Székelyföld és a csángóvilág határán, annyira a háta mögött, hogy még el is rejtették. A románok. Megközelíthetetlené tették, elzárták a Kárpátok láncai között. És éppen ezért erősebb ott a magyar népzene, a dal, a tánc ereje, mint sok más-hol. Az elnyomás erőt ad, amely védi a lelket, a kultúrát, főleg, ha az elnyomó szándék amúgy is pusztítóan gonosz. Személyesen elvittük oda a díjainkat a pici kis falu icipici közösségének színe elé a picinél is kisebb templomba (névsor ld. fentebb). Vaszi Levi, Berszán atya, Máté Kriszta, Tankó Fülöp Gyugyu fogalom abban a világban. *(a képen Levi a Duna Tv-ben)*

*A képen Ambrus Ágnes, Vaszi Levente és Gubcsi Lajos a kosteleki templomban -
szem nem maradt szárazon! És Gyugyu fotója*

Kosteletől csak egy ugrásra Bécs, ahol a Collegium Hungaricumban adtuk át Ex Libris Díjat a Liszt Ferenc kórusnak

És Bécsből egy lépés vissza Kostelekre, Ex Libris Díj Berszán atyának - képzeletben mienk a világ

2015

2015-ös gáláinkat is több helyszínre terveztük, szinte már hagyományosan Budapestre és Székelyföldre – ezúttal itt kezdtük, mondanom sem kell, Borsos Géza áldásos kezeinek szervezésében.

2015. jún. 27. Gyergyócsomafalva, a Borsos Miklós Művelődési Ház nagytermében. Ezt a gálát az előző évi gyergyói gála folytatásának tekintettük, ezért nem is adtunk neki újabb, további „sorszámot”

A díjazottak:

1. Benkő Emőke, nyugalmazott magyar tanár, Bardóc
2. Sepsiszeki Nagy Balázs és családja, Csinód
3. Figura Színtársulat, Gyergyószentmiklós
4. Vadárvácska Alkotótábor, Gyergyóalfalu
5. Székely Idő lap szerkesztősége, Sepsiszentgyörgy
6. Köllő Miklós Általános Iskola, Gyergyócsomafalva

*A MAGYAR MŰVÉSZETÉRT DÍJRENDSZER XXXVI. DÍJÁTADÓ GÁLÁJA Budapesten
2015. szept. 18.*

A Magyar Művészetért Díj

Antall István Tiszteletbeli Díj (átadva febr-ban)

Madarassy Walter szobrász, restaurátor

Nagy Zoltán Mihály író, költő – Kárpátalja

Zsigmond László építész

A Magyar Művészetért Bubik István-díj

László Sándor színművész, rendező – Újvidék

Gubcsi Lajos Ex Libris Díja

Csoóri Sándor népzeneész

Dávid Júlia festőművész

Fricska táncgyüttes

Forrás Galéria

Hazajáró - tévésorozat a Dunán

Király Károly erdélyi politikus

Könyv István grafikusművész

Meister Évi színművésznő

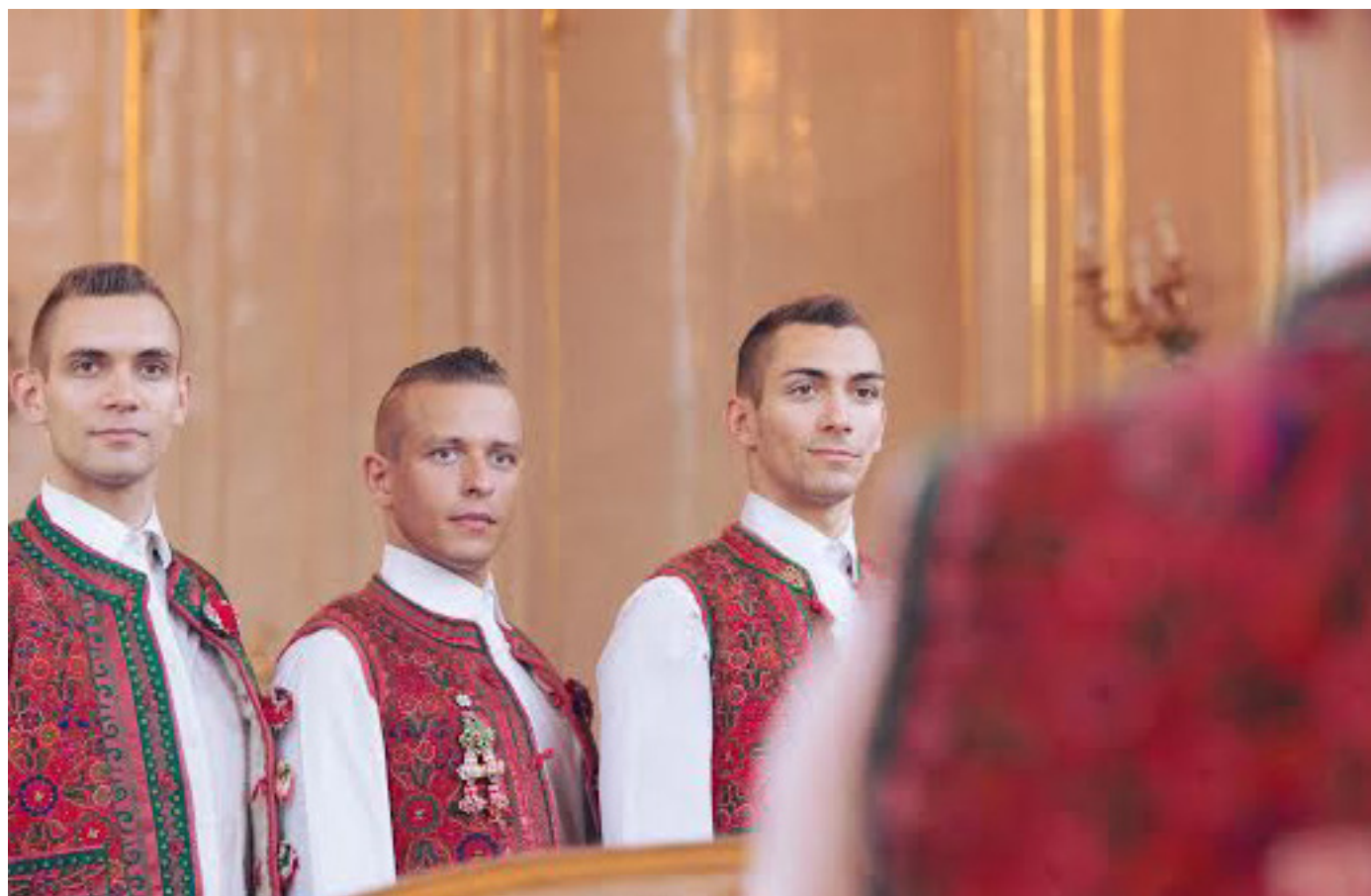
Stalter György fotóművész

Studium Generale ,45

(következő képeinken bemutatjuk Csoóri Sándort, Dávid Júliát, a Fricska táncgyüttest, Könyv Istvánt, Meister Évitm Király Károlyt)

És a ráadás:

Futotta az év végén egy meglepetésre, ráadásra is, hiszen se szeri, se száma a kiváló közéleti embereknek, tudósoknak, magyarságukat példásan képviselő és megélő személyiségeknek. Jól kezdődik egy olyan gála, ahol kifejezetten a díjazottaknak ad koncertet *Szabadi Vilmos* hegedűművész és Megumi Shimanuki kíséri őt zongorán, mégpedig az alábbi programmal:

Richard Strauss Esz - dúr szonáta

Bartók Béla 1. Rapszódia

Vecsey Ferenc Menuett

És a díjazottak:

Széchenyi Ferenc-emplékdíj

Csorba László történész, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója

Gubcsi Lajos Ex Libris Díja

Kiss László úszószövetségi kapitány

Lovas István írónak, újságíró

Magyar Patrióták Közössége

Mónus József íász (*ld. fotó*)

Raffay Ernő történész

Schramek Géza színművész

A képen látható a díjazottak illetve a vendégek közül balról jobbra: Hetzmann Róbert, Gubcsi Lajos, Mónus József Farkas, Lovas István, Csorba László, Kuszto Tibor, Schramek Géza (takarás miatt nem látszik Raffay Ernő és Kiss László)

2016

Ugyancsak Budapesten, A Magyar Művészetért székhelyén tartott XXXVII. gálánkon díjainkban részesült:

A Magyar Művészetért Díj

Gazda József író, Kovászna

Jánosi együttes és Jánosi András, Budapest

Zrínyi Ilona-díj

Klukon Edit zongoraművész, az Immaculata Alapítvány elnöke, Budapest

Árpád fejedelem-díj

Selye János Egyetem, Révkomárom

Gubcsi Lajos Ex Libris Díja

Aranyossy Szabolcs, Magyar Megmaradásért Polgári Társulás alapítója, Dunaszerdahely

Balázsne Sziráki Ágnes óvónő, a Kosdi Hagyományörző Csoport alapítója

Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége-Rákóczi Anna, Prága

Debreceni Canto Armonico énekegyüttes és Zsengellér Tibor, Debrecen

Gudor Botond esperes, Gyulafehérvár

Kanalas Zsófia népzene kutató, zenetanár, Szabadka

Kovács Éva színművésznő, Szatmárnémeti

Kovács Sándor író, Kárpátalja-Magyarország

Likerecz Gyöngyi világbajnok, olimpikon, Oroszlány

Márton András színművész, Budapest

Molnár Attila, hagyományörző, Felvidék-Csenke

Pucskó Zsolt, hagyományörző, Csodaszarvas völgye, Magyarország

Tóásó Edit-Tóásó Előd, „harcosok”, Magyarország-Székelyföld

Petőfi Sándor-díj

Petőfi Vándorszínház és Ferenczi György, Budapest

Ünnepi műsort adott Bognár Szilvia-Kónya István: Rutafának sok szép ága című előadásával lanton és énekben, a gála nyitányaként és fináléjában. A Jánosi együttes előadta Rapszódia című műsorszámát, fellépett továbbá Kanalas Zsófia-Szabadka és Török Noémi-Bácsfeketehegy, Kovács Éva-Szatmárnémeti, Balázsne Sziráki Ágnes Magyarország, Antal Ágnes és Antal Imre Ausztria-Székelyföld.

Díszvendégként köszöntötte az ünnepet: Bíró László, Csíkmadaras polgármestere - mert ott mindig lobog a piros-fehér-zöld zászlónk, tudják...

Az ünnepséget és a díjazottakat megáldotta Kuszto Tibor ny. bánffyhunyadi református lelkész.

A Jánosi együttes vezetője, Jánosi András

És Gazda József kovásznai székely író

Kovács Sándor író, Kárpátalja

Klucón Edit és férje, Ránki Dezső zongoraművészek

Kovács Éva színművésznő Szatmárnémetiből

Arcok a 2016-os budapesti gála díjazottai közül: Aranyossy Szabolcs, Balázsné Sziráki Ágnes, Zsengellér Tibor, Gudor Botond, Kanalas Zsófia, Likerecz Gyöngyi, Márton András, Molnár Attila, Pucskó Zsolt, Tóásó Előd, Bognár Szilvi

Szemléltetésül néhány laudáció a gáláról:

Klukon Edit Budapesten született. Zongoratanulmányait Teöke Mariann és Hambalkó Edit, majd Kadosa Pál, Jandó Jenő és Kurtág György irányításával végezte. Zongoraművészi diplomáját 1982-ben szerezte meg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán.

16 évesen egyike volt annak a három fiatal zongoristának, aki bemutatta Kurtág György Játékok című zongoradarab sorozatát. Évek óta Ránki Dezső kamarapartnereként koncertezik; a magyarországi hangversenyek mellett felléptek Párizsban, Milánóban, Torinóban, Münchenben, Bécsben, Andorrán és a lockenhausi nyári kamarazenei fesztiválon. Közös mutatták be 1986-ban Liszt Via crucis című zongoradarab-sorozatának négykezes-, 1990-ben pedig a Faust szimfónia kézzongorás változatát. Repertoárjuk magában foglalja a négykezes zongorairodalom jelentős részét, többek között Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms, Liszt, Debussy, Ravel, Erik Satie és Darius Milhaud alkotásait.

Aki mostanában Bayreuth-ban, Liszt Ferenc sírjánál jár, a régi emléktáblák mellett egy bronz Madonna-szobrot lát, amelynek talapzatán ez áll: Ave Maria, 1811-2011, Hálás magyar honfitársai. Azt már csak mi tudjuk, hogy ez a többes szám nem széles tömegeket takar. Ránki Dezső és Klukon Edit zongoraművész házaspár érdeme, hogy Mátyássy László: Mária a gyermek Jézussal című szobra tavaly szeptember óta minden magyar nevében fejezi ki a honfitársak főhajtását a Mester előtt.

A Ránki Dezső és Klukon Edit zongoraművész házaspár több mint 30 éve él Budán és koncertezik együtt. Az Immaculata Alapítvány kuratóriumának elnökeként Klukon Editnek is köszönhető a budai Vár fokán, a déli Cortina fal tetején felállított Mária Anya szobor a kis Jézussal

– Mátyássy László bronzszobra, a Mária Anya a feltétel nélküli szeretet, a szelídség és a békeség örök jelképeként áll a budai Vár fokán – fogalmazott Klukon Edit az Immaculata Alapítvány elnökeként

A Ránki házaspár nemcsak 30 éve él Budán, de azóta együtt is muzsikál, sőt már egyik fiuk is velük játszik. Ha tehetnénk, mindig honorárium elfogadása nélkül játszanánk. A művészet nem árucikk, bármennyire is így gondolják manapság. Hálások vagyunk azért, hogy folyamatosan remekművekkel lehetünk kapcsolatban, és örömmel adunk hírt felfedezéseinkről.

– Rendszeresen felkérnek bennünket családi koncertekre. Ilyenkor általában Fülöp szólózik, mi pedig a férjemmel kézzongorás vagy négykezes műveket játszunk. Ahol lehetőség nyílik rá, Bach és Dukay háromzongorás darabjait tűzzük műsorra. Ezek különleges alkalmak. A három zongora együtthangzása új dimenziókat enged felfedezni, szinte új hangszer születik.

„Ránki Dezső és Klukon Edit úgy zenél együtt két zongorán - mondja a zeneszerző, Dukay Barnabás -, mintha egyvalaki játszana. Az első pillanattól kezdve, amikor először játszottak tölem darabot, megdöbben tettem ez az egyedülálló jelenség. Emellett mindig úgy közelítik meg a kompozícióimat, ahogyan én elképzeltem azokat magamban. Már a pusztán zenélésük folyamatos inspirációt jelent számomra.

inspirációt ad. Emellett mindig úgy közelítik meg a kompozícióimat, ahogyan én elképzeltem azokat magamban.

Kanalas Zsófia Zentán született, Adán végezte el az általános tanulmányait, Szabadkán folytatta középiskolai tanulmányait a Szabadkai Zeneiskolában, elméleti és zongora szakon végzett 2002-ben. Mindig fontos szerepet játszott életében a néptánc és a népi éneklés. Hosszú

éveken keresztül szorgalmas tagja volt a Péterrévei Tisza Művelődési egyesületnek, a táncscsoport mellett a népdalkórusnak is, számos díjat és kitüntetést szerezve. Újvidéken folytatta tanulmányait az 5 éves Etnomuzikológia, azaz népzene kutató szakon, ahol sikeresen szerzett diplomát 2008-ban. Témája: Bánáti lakodalmi szokásdalok és hozzájuk fűződő hagyományok. Az Újvidéki rádió népzenei szakosztályán heti rendszerességgel műsort szerkesztett a Gyöngykaláris népzenei műsorban.

Felkérést kapott a Szabadkai Zeneiskolától tanári munkára. 2007-ben megalapította az iskola első népdalkórusát, a Dalkötő leánykórust, amely számos kitüntetésben, rangos díjban és elismerésben részesült. A kórus legrangosabb sikere egy Nemzetközi Internetes Versenyen volt, ahol a kórus kategóriában első díjban részesültek.

Dalkötő leánykórusnak tagja volt Csizmadia Anna is Bácskertesről, aki megkapta a Hajnal akar lenni c. nemzetközi népdalvetélkedőn az első díj mellett az ARANYPÁVA DÍJAT is. Őt követte Brindza Beatrix Bácsdoroszlóról, aki a KÓTA minősítőn érdemelte ki ugyanezt a rangos elismerést. Beatrix a Nemzetközi Internetes Versenyen a népzenei szóló kategóriában 2011-ben első lett és egyben Laureátban részesült.

Megemlítjük még Török Noémit Bácsfeketehegyről, aki szintén kimagasló tehetséggel és példamutatással képviseli Vajdaság népzenei kincstárának sokszínűségét.

Kanalas Zsófiát a munkahelye mellett népdaloktatásra kérték fel a Szabadkai Népkör Magyar Művelődési Központban 2013 kora tavaszán, és azóta vezeti a Csiripelő leánykórust, amely általános iskolás lányokból áll. A művelődési egyesületben is van felfedezett szólista énekes, Sótanyi Zsófia, aki – csakúgy, mint a Csiripelő kórus - szép eredményt ért el szóló kategóriában a 2014-ben megszervezett Szólj síp, szólj népzenei vetélkedőn. Bajmokon is vezet énekes csoportot a Dózsa György Magyar Művelődési Központ keretein belül. Itt 2013 tavasza óta művészeti vezetője a Gombolyító népdalkörnek és a Gyermeklánc gyermekkórusnak.

Brüsszel-Pozsony-Budapest egyben

2016 őszén először, s azóta, idén már tudjuk, hogy nem utoljára: kivételes és szimbolikus meghívást kapott A Magyar Művészetért *Brüsszelbe, az Európa Parlament* keretén belül. A meghívó Csáky Pál, a felvidéki magyarság EU- képviselője. Az ő koordinálásában adtunk át díjakat kiváló felvidéki magyaroknak. Lehet ennél érdekesebb a helyzet: Budapestről érkező Ex Libris Díjam Brüsszelben felvidéki magyar barátainknak? *Brüsszel, 2016. okt. 12.:*

- Dániel Erzsébet, Párkány-Nána, sok éves közösség szervező tevékenységéért
- Görföl Jenő, Szenc, sok éves kultúraszervező tevékenységéért
- Kolár Péter Kassa, a Thália Színház vezetéséért, felújításáért és közösség szervező tevékenységéért
- Mézes Rudolf Galánta, közösség szervező tevékenységéért és a Szlovákiai Szülők Szövetsége vezetéséért
- Pogány Erzsébet Somorja, a Szövetség a Közös Célokért vezetéséért, a felvidék.ma hírportál működtetéséért és sok éves közösség szervező tevékenységéért

És a gáláktól függetlenül is számos alkalommal adtunk át díjakat, e képen pl. a kiváló tévésnek, Nagy Györgynek a Magyarország felfedezése című monumentális sorozatért.

...és a világ egy más, távoli táján, mégis a szívünkben, a pici erdélyi faluban, Vicén az iskolának - aztán Mezőpatiban, Parajdon, Erdély távoli falvaiban, ahol kántortanítók adják tovább a szót - Ex Libris Díjainkkal a kis lámpásokat megbecsülni: tanárokat és diákjaikat.

2017 – EZ MÁR HARMINC ÉV

Elérkeztünk A Magyar Művészetért díj 30. évfordulójához. S mint már annyiszor, székelői sorozatra épült a gálánk. Ennek előszavában írtam levélben az alábbi *összefoglalót*:

„30 év szinte semmi – 30 év szinte minden

Éppen úgy halad, ahogyan terveztük 30 évvel ezelőtt: felgyorsulóan végeláthatatlan, egységes folyamattá válik A Magyar Művészetért Díjrendszer összesen 16 különféle díjának adományozása a magyarság színe-java között. Kanadától Munkácsig, Gyergyótól az Őrvidékig terjed az 1987 óta máig díjazottak névsora. Nagy díjátadó örömeiket láttunk és látunk Bécsben és Dunaszerdahelyen, Ipolyságban és Kiskunfélegyházán, Budapesten és Kecskeméten, Moldvában és a Gyimesekben, Rimaszombaton és a legdélibb határvidékeken. Összesen mintegy 1300 díjat nyújtunk át az elmúlt három évtizedben. A Magyar Művészetért Díj és 15 más díjunk mellett az utóbbi években adományoztuk többek között a Mátyás király-díjat Bőjte Csabának Erdélyben, az Árpád fejedelem-díjat Csáky Pálnak Felvidéken, a Zrínyi Ilona-díjat Teleki Júliának Délvidéken, a Petőfi Sándor-díjat ugyancsak délvidékieknek, a kupuszinai-bácskertes Petőfi Egyesületnek, A Színész Díjat Rudolf Péternek, az Ex Libris Díjat Szilágyi Áronnak, a Liszt Ferenc-emlékdíjat Bogányi Gergelynek...

Régi hagyományunk, hogy gáláinkat Budapest mellett a határon túli nagy magyar közösségekben rendezzük meg, Marosvásárhelytől és Pozsonyig, tavalyelőtt Sepsiszentgyörgytől és Gútán át Kézdivásárhelyig, Gyergyótól a fent a Duna melletti Csallóközig és lent a Duna-Tisza egybefolyásáig Tiszakálmánfalván Hálás vagyok a Kárpátmedencében működő 8 kuratóriumnak, más barátainknak, hogy hibátlan ajánlásaikkal szeretetüket kölcsönzik díjainknak, valamint az új díjazottaknak, hogy életükkel, munkásságukkal lehetővé tették nekünk az ő köszöntésüket – külön is szólok legátfogóbb díjunktól, az Ex Libris Díjról.

Az Ex Libris Díjat 2009-ben alapítottam, három évtizedre, a világ magyarsága színe-javának, elismeréseként történelmünk ápolásáért, jelenünk tiszta magyar kultúrájáért, az új nemzedékek neveléséért, kiemelkedő személyeknek és erős közösségeknek egyaránt. Az alapító mottója szerint a díj eljut oda is, ahova már csak a madár jár, mert nincs nagy és kicsi: szívében és tetteiben nemzetét őrző és erősítő magyarok vannak, egy egész nemzet, szerte a világon, s főként a Kárpát-medencében, immáron több mint 1100 éve. Az Ex Libris Díj A Magyar Művészetért Díjrendszer alkotó oszlopa, legátfogóbb díja, amelyet egyaránt adományoznak világhírű zenésznek és építésznek, olimpiai bajnoknak és egyházi közösségnek, falusi tanítónak és történelmi jelentőséget hordozó várnak, táncosoknak és gimnáziumoknak az Úz-völgyétől a Csendes-óceánig. „S mire az adományozás véget ér 2038-ban, a világon egybeérnek a magyarok a díj által is” – írta Gubcsi Lajos.

Szeretnénk a világon élő magyarok széles körének átadni a 2009-ben alapított Ex Libris Díjat, megbecsülésünk e szerény jelét, melyet azoknak adományozunk, akik életük során, bármely területen, sokat tesznek azért, hogy lehessen egy következő sikeres 1000-2000 éve is a magyarságnak itt a Kárpát-medencében és szerte a világon.

Az Ex Libris Díj 6 albumunk 1 díszdobozban, logója 2013. Ötvös Nagy Ferenc iparművész alkotása.

„A műtárgy címe - MAGYAROK KERTJE - és a szimbolikája is alkalmassá teszi művemet arra, hogy jelezze az Ex Libris Díj rangját!!! – írja Nagy Ferenc. - Sokat gondolkoztam azon, hogyan tudnám kifejezni méltóképpen őseimnek, hogy e csodálatos KÁRPÁT-MEDENCÉT

Ex Libris Díj egy másik kicsi erdélyi faluban, Mezőpaniton - ahova a madár is ritkán jár (díjjakkal soha)

a benne lévő örök kulturális értékeivel ajándékozták nekünk, utódoknak, amit meg kell őrizni, hirdetni, sőt ki gondolta volna, hogy napjainkban lassan „fegyverrel” kell megvédeni!!! A tárgy középső részében megálmodtam a CSODASZARVAS legendától Bartókon át A SZARVASSÁ VÁLT FIÚK-ig, a napba néző s azzal egyesülő TURUL madarunkig a népi motívumvilág elemeivel tarkított csodakertet, áttört zománcozással ábrázolva! E technikával azt is kifejeztem, hogy mennyire nyitottak voltunk más nemzetekkel szemben, ahogyan befogadtuk őket, tehát a motívum ablak a világra! A középső részt körbevevő növényi levélkoszorú a KÁRPÁT-ME-DENCÉT körbe ölelő hegyeket szimbolizálja! A műtárgy 2009 körül készült.”

Szívből gratulálok a díjazottaknak, hálám örök lesz, mert személyükkel, alkotó munkájukkal kivívták mindenkori megbecsülésünket. Tisztelettel kívánok boldogságot a sikerekhez - ezzel zártam üdvözlő leveletem.”

XXXVIII. GÁLA SZÉKELYFÖLD Marosvásárhely Kultúrpalota, 2017. júl. 1. 17.00

Gubcsi Lajos Ex Libris Díja

Ábrám Zoltán, Marosvásárhely

Bakó Pál atya, Marossárpatak

Bartha Julianna-Habakuk Bábcsoport, Marosvásárhely

Böjte Lídia-Kemény János Művelődési Egyesület, Szászrégen

Csúrszínház-Mikháza

Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Maros megyei szervezete-Kilyén Ilka

Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Beszterce-Naszód megyei szervezete-Plesch Katalin

Hideg Anna, Ördöngösfüzes

Kolumbán Gábor, Énlaka

Szamosújvári Magyar Tannyelvű Elméleti Líceum

Székely Pál-Cserhalom Művelődési Egyesület

Szentegyházi Huszárok

Szivárvány Szórványiskola és Kollégium, Magyarfülpös

Téka Közművelődési Alapítvány, Szamosújvár

Kézdivásárhely „VIGADÓ” MŰVELŐDÉSI HÁZ, 2017. júl. 8. 17.00

Árpád fejedelem-díj

Pászka Lehel lovasíjász Sepsiszentgyörgy

Gubcsi Lajos Ex Libris Díja

Barabási Albert-László fizikus, hálózatkutató Csíkszereda-Boston-Budapest

Beder Tibor és a Lármafa-találkozók Csíkszereda

Gyűjtemények Háza Kézdivásárhely

Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad Kovászna

Nagy Mózes Elméleti Líceum Kézdivásárhely

Romániai Magyar Pedagógus Szövetség Csíkszereda

Sántha Attila költő, történész Kézdivásárhely

Szabó Enikő színművésznő Csíkszereda

Szima Csaba helytörténész Kézdivásárhely

Veres István séf Kézdivásárhely-Budapest

Vetró Bodoni András szobrász Kézdivásárhely

Idéztem már azok nevét, akiknek oly sokat köszönhetek önzetlen támogatásukért. Így említem a marosvásárhelyi Székely Emesét, aki immáron 10 éve valamennyi ott tartott gálánk szerető édesanyja. S van itt egy említésre méltó apa is: a felvidéki Csáky Pál, aki 2002 óta ugyancsak számos gála sikerkovácsa. Ráadásul ezen év vége felé közeledve szinte sínen érkezett a meghívás Brüsszelből, az Európai Unióban parlamenti képviselőként ténykedő Csáky Páltól azzal a kéréssel, hogy a reformáció 500. évének tiszteletére Ex Libris Díjjal köszöntsük a két felvidéki, a katolikus és a református egyházi hetilap egész munkásságát – a két püspök jelenlétével is megáldva ott, Brüsszelben. Ennél szebb évzáró – és 30 év lezárása - aligha lehetséges, főleg, ha arra gondolok, hogy szinte napra három évtizeddel ezelőtt alapítottuk meg díjunkat 1987 novemberében. Így aztán a püspöki áldások egy részét magunkra is veszem majd ott...

Szépen csengő végszó lesz ez 30 év után... illetve nem végszó... csak egy állomás útközben... mely út a tervezett időpontig, 2038-ig igen hosszúnak ígérkezik, lesz rajta árnyék és dül majd közben vihar is, lesz elszegényedés és felemelkedés... de az úton végigmegyünk.

Gubcsi Lajos, Budapest, 2017. november 1.

A 2017-es székelyföldi gála képeiből - Bakó Pál atya

Barabási Albert-László

Beder Tibor

Szentegyházi huszárok

Kolumbán Gábor

Pászka Lehel

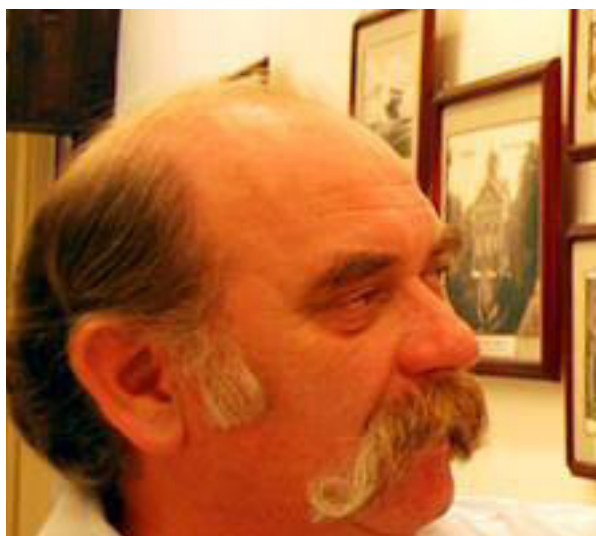
Plesch Katalin

Beke Ernő

Szima Csaba

És közben Vaszi Leventének kislánya született, sőt azóta napvilágot látott második gyermekük is. Ennél szebben nem búcsúzhatnék A Magyar Művészetértnek ettől az öt évtől. Amikor e periódus elkezdődött, azt sem tudtuk, hogy van a világon egy Kostelek, s onnan a szegény ember legkisebb fia, Levi elindul világgá szerencsét próbálni. S lám, a díjakon kívül ki van még a puttyában? Éljen soká mindenki, akit megismerhettem A Magyar Művészetértten keresztül. És persze éljen soká mindenki!

Díjainkról sok részletet megtudhatnak az alábbi Facebook oldalaimon:

Gubcsi Lajos - A Magyar Művészetért <https://www.facebook.com/groups/634617269978895/>

Gubcsi Lajos könyvei az interneten <https://www.facebook.com/groups/350875668400675/>

Gubcsi Lajos Ex Libris Díja 2009-2038

<https://www.facebook.com/groups/730043240384817/>

Gubcsi Lajos díjai <https://www.facebook.com/groups/508326286039695/>

KÖNYVEIM CÍMJEGYZÉKE

Gubcsi Lajos Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában megjelent albumai, könyvei

Gubcsi Lajos: Krisztusi korban - Alleglória – 30 éves A Magyar Művészetért Díjrendszer
<http://mek.oszk.hu/17400/17494/>

Gubcsi Lajos: Február - Havi ciklus
<http://mek.oszk.hu/15000/15005>

Gubcsi Lajos: Járdaszegély, árva szegény
<http://mek.oszk.hu/16400/16416/>

Gubcsi Lajos: Werbőczy vastörvényén nincs pecsét, 1517 - 13 ördögi év, 4. kötet
<http://mek.oszk.hu/16300/16302>

Gubcsi Lajos: 10 éves király trónol, 1516 - 13 ördögi év, 3. kötet
<http://mek.oszk.hu/15000/15089>

Gubcsi Lajos: Koronánk a nászajándék, 1515 - 13 ördögi év, 2. kötet
<http://mek.oszk.hu/15000/15079>

Gubcsi Lajos: Magyar pokol, 1514 - 13 ördögi év 1. kötet
<http://mek.oszk.hu/12200/12297/>

Gubcsi Lajos: Hazudj, s a bíró is megsegít – Jus gladii
Egy karaktergyilkosság története
<http://mek.oszk.hu/10400/10408/>

Gubcsi Lajos: Jut eszembe... ami kimaradt
<http://mek.oszk.hu/12500/12529>

Gubcsi Lajos: Félvörös Félhérosz
<http://mek.oszk.hu/13600/13662>

Gubcsi Lajos: Mr. 52 fok
<http://mek.oszk.hu/13700/13727>

Gubcsi Lajos: Bezár
<http://mek.oszk.hu/13900/13930/>

Gubcsi Lajos: JANUÁR – havi ciklus
<http://mek.oszk.hu/13600/13661>

Gubcsi Lajos: Kórpótlási jogüzérek - Szociokrimi
<http://mek.oszk.hu/12200/12291/>

Gubcsi Lajos: Leányálom
<http://mek.oszk.hu/12500/12519>

Gubcsi Lajos: 13 ördögi év – A máglyától Mohácsig
<http://mek.oszk.hu/12500/12518>

Gubcsi Lajos: 1514 – Magyar pokol (opera és rockdráma librettója)
<http://mek.oszk.hu/12300/12381/>

Gubcsi Lajos: A Magyar Művészetért – 25 éves gyermekem
<http://mek.oszk.hu/11200/11262/>

Gubcsi Lajos: Nyitott boríték
<http://mek.oszk.hu/10900/10946/>

Gubcsi Lajos: Őseink, gyermekeink
<http://mek.oszk.hu/10400/10409/>

Gubcsi Lajos: Felnőtt állatmesék
<http://mek.oszk.hu/10400/10407/>

Gubcsi Lajos: Hű szó, háborgó
<http://mek.oszk.hu/10400/10410/>

Gubcsi Lajos: Legényregény
<http://mek.oszk.hu/08600/08677>

Gubcsi Lajos: Korom Magyarország fölött - 2004-2010
<http://mek.oszk.hu/08400/08497/>

Gubcsi Lajos: Elég lett, ELÉGETT
<http://mek.oszk.hu/07700/07792/>

Gubcsi Lajos: Egy kun Budán és Pesten
<http://mek.oszk.hu/07700/07793/>

Gubcsi Lajos: Elég, ami ELÉG
<http://mek.oszk.hu/06600/06608/>

Gubcsi Lajos: IV. Üzenet Erdélyből
<http://mek.oszk.hu/03400/03498>

Gubcsi Lajos: Dallam az éjben
<http://mek.oszk.hu/05700/05773/>

Gubcsi Lajos: Ajánlott – Levelek Orbán Viktornak (részletek)
<http://mek.oszk.hu/05800/05833/>

Gubcsi Lajos: III. Üzenet a végekről – Délvidék
<http://mek.oszk.hu/03400/03497>

Gubcsi Lajos: A szabadság népe
<http://mek.oszk.hu/03400/03496>

Gubcsi Lajos: Az ég felé...
<http://mek.oszk.hu/03400/03499>

Gubcsi Lajos: Summa - 55 évem ha ha 110 lesz - Lírai regény
<http://www.mek.oszk.hu/02400/02426/>

Gubcsi Lajos - Gubcsi Anikó: A csillagokban Bubik István.
<http://www.mek.oszk.hu/02300/02355>

Gubcsi Lajos: I. Üzenet a végekről – Felvidék
<http://www.mek.oszk.hu/01900/01950>

Gubcsi Lajos: II. Üzenet a végekről – Kárpátalja
<http://www.mek.oszk.hu/02300/02324>

Gubcsi Lajos: Üzenet Erdélyből
<http://www.mek.oszk.hu/01600/01651>

Gubcsi Lajos: Az élet túlsó oldala
<http://www.mek.oszk.hu/01900/01947/>

Gubcsi Lajos: Jó kedvedben teremtetél...

<http://mek.oszk.hu/02500/02576>

Gubcsi Lajos: Istentelenül

<http://mek.oszk.hu/02500/02575>

Gubcsi Lajos: Haza szerelem

<http://mek.oszk.hu/02500/02574>

Gubcsi Anikó-Gubcsi Lajos: Aranykönyv - A Magyar Művészetért

<http://www.mek.oszk.hu/01700/01741>

Gubcsi Lajos: Posztumusz

<http://mek.oszk.hu/02700/02785>

Gubcsi Lajos: Magyar parasztság a Kárpát-medencében

<http://mek.oszk.hu/02500/02577>

Gubcsi Lajos: Valaki dobog a szívemen

<http://mek.oszk.hu/02500/02573>

Gubcsi Lajos: Szem, fényvesztés

<http://mek.oszk.hu/02500/02578>

Gubcsi Lajos: A kommunikáció napja

<http://www.mek.oszk.hu/00100/00141>

Gubcsi Lajos: 4 nap, amely megrengette az országot 1989

<http://www.mek.oszk.hu/01500/01508>

Gubcsi Lajos: Four days that shook Hungary 1989

<http://mek.oszk.hu/14600/14621/>

Gubcsi Lajos: After the Bargain - The Hungarian Reform 1988

<http://mek.oszk.hu/15000/15006/>

Gubcsi Lajos: Rés a Nagyfalon – Kína 1987

<http://mek.oszk.hu/14600/14607/>

Gubcsi Lajos-Tarafás Imre: Das unsichtbare Geld

<http://mek.oszk.hu/14600/14618/>

Gubcsi Lajos-Tarafás Imre: A láthatatlan pénz

<http://www.mek.oszk.hu/02400/02442/>

Gubcsi Lajos szerkesztésében megjelent könyvek:

1000-1100 years ago – Hungary in the Carpathian Basin

<http://mek.oszk.hu/09100/09132>

1000-1100 évvel ezelőtt – Magyarország a Kárpát-medencében

<http://mek.oszk.hu/09100/09186>

From the Noon Bell to the Lads of Pest

<http://mek.oszk.hu/09400/09426>

A déli harangszótól a pesti srácokig

Gubcsi Lajos: 1122 YEARS - For the Homeland onto Death

Gubcsi Lajos: 1122 ÉV - A hazáért mindhalálig

Zenés művek:

Gubcsi Lajos – Benkő László: Ismét Vereckénél – Rákóczi ballada:

-DVD:

https://www.youtube.com/watch?v=p-ES82MZh_0

<https://www.youtube.com/watch?v=FmZ79vtXH7c>

-CD: <http://www.amm-gubcsi.hu/.../1180/benko--gubcsi---ismet-verec...>

Ökrös Csaba – Gubcsi Lajos: 1514 – Magyar pokol (opera librettó szövege)

<http://mek.oszk.hu/12300/12381/>

Gubcsi Lajos-Nagy Tivadar-Role együttes: Dózsa – 1514, rockdráma

Lent A Magyar Művészetért Díj herendi változata. Ezúton mondok köszönetet minden alkotó-juknak, dolgozójuknak, korábbi vezérigazgatójának, Kovács Józsefnek és a őt követő Simon Attilának a 2000-2011 közötti években. S ha 2011 óta magamra is maradtam, örömmel idézem vissza korábbi áldásos támogatásukért Bayer József, Nagy Endre, Marjay Gyula, Szórádi Sándor, s alkotásai miatt Györfi Sándor nevét is.

Végszó helyett - néhány fotó, egy metafora és egy allegória

A teljesség igénye nélkül láthattam csak munkához e könyvben. Lehetetlen egyetlen albumba foglalni annyi érzelmet, kapcsolatot, helyszínt, örömet. Sok díjazottról méltatlanul hallgat a könyv, mert terjedelme korlátozott volt, ezúton kérek elnézést.

Viszont mégis ide kívánczok néhány *fotó* utólag. Mert munkánk íve messze terjedt - vagyis mert tőlünk messze is szorgos magyarok munkálkodnak közös ősi kultúránk éltetésén Délvidéken, a kanadai Calgaryban, Felvikéken, Munkácson. Ezért idézek még néhány jelenetet. Azt követően pedig visszatérek egy képéhez allegóriában gondolkodva. A letaposásból, a semmiből újra éledő kert, fű, növény példáját említem, mint allegóriát a Remény jeleként. Hozzáteszem: az örök erő megnyilvánulásaként is. A könyv legvégén *metaforával* élek. Ha A Magyar Művészetért a 11. gyerekemnek tekintem - tudva, hogy soha nem ér fel a valóságosakhoz, az édesekhez és a gyámoltakhoz -, most megértik, miért idézem majd e viharos művészi mecénátúra jellemzésére a végtelen és érthetetlen örömmámort: a gyerekzsivajt, melyben elveszünk - de amelyről azt szeretnénk, ha ott csacsogna, visítana a fülünkben, amíg csak élünk.

Délvidék, Zenta, Zombor, Szabadka: Ágoston Pribilla Valéria, Pejin Attila, Dr. Karcher Erzsébet

Ex Libris Díj Bécsben a szeretett szellemi fészek, az iskola, a Burg Kastle emlékére

Dunaszerdahely, Balázs F. Attila költő Ex Libris Díja

Ex Libris Díj Munkácson Schink Istvánnak...

... és Calgaryban Savanya Istvánnak és a cserkészeknek

Badin Ádám és a Meseszínháza, Felvidék, Rozsnyó

Brassó, Bencze Mihály és Házy-Bakó Eszter Ex Libris Díjai - és Antalék...

... Csíksomlyón „a nyeregben” az Ezer Székely Lánynak

És a nagykunsági lovasoknak a Visegrádi Várjátékokon

Alleglória – a kigázolt fű hatalma

-Látod azt a bekerített kertet? – kérdezte Bugac környéki biokertész barátom. Nem láttam semmit. Néztem értetlenül. Kerítést csak-csak kivettem valahogyan, akácfa ágakból özszedrótozott fajtát, ilyen az a tanyákon mindenütt évszázadok óta. De kertet?

-Az ott – mutatott még egyszer ugyanarra. Amit láttam, annak a kerthez semmi köze nem volt. Kiszáradt, agyontaposott, gidres-gödrös, homokos-agyagos hepehupa, porzott, taszított.

-Azt, azt – nevetett Matyás. -Na jó, most nem kert. Állatok tapossák évek óta. Disznók, tehenek, juhok, kecskék, lovak. De kert volt egyszer. Zöldellt, virított. Pázsitfű tetszelgett a sorok között.

A látottak alapján én azt is el tudtam volna képzelni, hogy tankok dübörögtek rajta, traktorok dúlták fel, és átment rajta Közép-Európa minden vaddisznója. Imrével siettünk valahova.

-Azért csak gyere vissza jövő nyáron.

Így is lett. Matyás megmutatta a kertet. Varázslatos volt. Üde, tiszta, hatalmas tüdőjével lehelte ki a széndioxidból kivarázsolta oxigént. Szinte egybefüggő pázsittá vált az egész, most már tényleg kert volt. Állatnak nyoma se.

-Ugye nem hiszel a szemednek?

-Ilyen gazdag ember az új gazda? Egyik évről a másikra új pázsitot telepített? És még gondozni is van ideje, pénze?

-Hozzá se nyúlt senki azóta, nincs új gazda, ugyanazé a tanya.

-Hát akkor?

-Elmondom. Lehet, hogy nem hiszed, csóválod a fejedet. De a növény emlékszik. A föld szintén. S mindketten együtt emlékeznek arra, hogy egykor, nem is olyan régen, az állattartás előtt ők ketten itt kéz a kézben jártak. Aztán eltiporták, agyontaposták őket az állatok. Tűrték szótlanul. A növény el is tűnt, elbújt szégyenében a föld alá, mintha nem is lenne. Aztán kitelepítették innen az állatokat tavaly ősz elején. És mivel emlékezett a föld is, a növény is, ismét megfogták, összefogták egymás kezét. És most láthatod, milyen az élet. Újra kezd mindent, ha szeret. Mármint ha élni szeret. A föld és a fű megfogta egymás kezét és leküzdött minden akadályt. Senki, semmi nem kellett hozzá. Csak ami van. A Nap, az eső és az örökkévalóság. Ezt mi emberek még nem tudjuk. Nem ismerjük a kigázolt fű hatalmát.

Apa több szólamban, úgy is, mint metafora...

Az úgy volt, hogy...

A szimultán szultán, bajsza alatt mosollyal

-Apa! – Hm, ez vonyítás. Meg se hallom. Csak ezt az egyetlen szót tudja. Ma bizony nem fogunk beszélgetni ezen az átgondolatlan érzelmi alapon. Tanuld meg inkább, hogy anya.

-Apa... - ez olyan típusú mélyen induló közlés, mint Rodin A gondolkodó című szobra. Tegnap is eddig jutott, aztán visszabújt a számítógépbe. Majd máskor.

-Apa? – Hát ki lenne? Van valaki, aki rám hasonlít? Bujj ki a vécéből, nekem is nagyon sietős.
-Apaaaaa! – és a másik vele kánonban...
-...apaaaaa! – Verjétek csak egymást mind az öten, addig sem velem foglalkoztok.
-Apa – na, ezt meghallom. Fél tucatnyian egyszerre üvöltik, gajdolják. Az egyszavas az elmúlt másodpercekben sem tanulta meg az anyát, a többiek eleve kilátástalannak tartják őt szólítani, mert tudják, hogy édesanya hallása egydimenziós, analóg, csak egyenként hall meg egy-egy ordítást, kiabálást, sírást, kérdést, panaszt. Maradtam tehát én, a sokdimenziós, akihez egyszerre akárhány szólamban lehet hangzani. Tudják, hogy majd külön-külön mindenki megkapja a választ. – Sorakozó! Válasz jön! – kacagok, és ők lökdösődve, egymást taposva sorba állnak, fénylő szemekkel, vigyorogva. Éppen kezdeném sorban, de...
...-Apa – kislányom, aki nagy, 47 éves lány, a telefonon örömhírt közöl: holnap eljönnek hozzánk a fiával. A gyerekek toporzékolni kezdenek, várják a reakciókat. Válasznak nem nevezhetem már, fogalmam sincs, hogy mit mondtak, kérdeztek, régen összemosódott bennem a sok hang, de valahogyan ki kell másznom a bajból, kezdeném, de...
...-Apa – nagy, 44 éves fiam mobil hangjába belevegyül a távolban három kis lánya sikoltása. Mondanám, hogy tessék, mondjad, de nem mondom, mert úgyse hallom, amit nem hall ő sem.
...-Lajos – Peti az, a gyámoltfiam Edinburgh-ból, Skóciából, szólnál otthon a házmesternőnek – milyen házmesternőnek, ilyen már régen nincs is?! -, szólnál neki, hogy adja már meg sms-ben a banki számlaszámot, mert nem tudom befizetni a közköltséget.
Hogy az a...! Van még valaki? Majd holnap válaszolok... mondanám, de a kicsik már nincsenek ott. Szertefoszlottak, mint a kámfor. Tudták, hogy úgysem kapnak semmilyen választ sem, csak fel akartak izgatni. Engem? Engem, akit naponta edzenek ezzel a módszerrel? Már régen jegeltem magamat. Egészen pontosan a vitifikációt, ezt a még kevésbé népszerű eljárást választottam, néhány éve, a vizet sikeresen eltávolítottam a sejteimből és egy kémiai összefüggéseken alapuló keverékkel, egy glicerinalapú oldattal helyettesítettem a kivont vizet. Emberi fagyálló, majd egyszer újra kiengedek és akkor... kénytelen leszek riadtan eltűnni, hogy mi is van itt körülöttem...? De így? Így meg se hallom őket. Erről persze nem szóltam nekik, mert akkor bömbölnének... persze hiába...
-Itt vagyok, gyerekek, tessék, ki kezdi? – Sehol senki, kint az utcán kergetnek egy kóbor macskát.

Megáldott a sors. A sors neve: gyerekeim. Vagy apa-mivoltom. Apám valamiért egyedüli gyerek volt. Aztán lett három fia. Rám tíz gyereket bízott az élet. Az első családom a hagyományos utat járta a 70-es évek elején. Feleségem – nem tervezett tempóban, váratlan ajándékként – szült egy kislányt, majd fiút is. Mire nagy késéssel eljutottunk oda, hogy legyen harmadik gyermekünk is, megérett a válás, és végül ez az út győzedelmeskedett, engedünk a józan észnek, mely több sikert ígért a külön pályának.

Második házasságom megkoronázta életutam addigra már tartóssá vált jellegzetességét: kivételes örömet jelentett nekem 20-25 évvel fiatalabb lányokkal járni, vagy nem járni, de kivenni velük egymásból az izzó részünket. E folyamatban lettem újra férj. A folyamat ugyan később sem állt meg, de... ezúttal ismét váltam, ennek speciális oka volt. E rövid idő alatt szerencsére nem lett gyermekünk. Pedig vágytam rá elvontan – első gyerekeim éppen felnőttek lettek, s ki ne tudná, milyen fájdalom a felnőtté váló gyerek kiszakadása?! -, ám egyben tudtam: ha komolyan venném, meggondolatlanul kacérkodnék ezzel a gondolattal a bábitt

illetően, mert éreztem: ha válás lesz, majd valaha nyilván másokra kellene bíznom a nevelését... egy idegenre?! – ettől ma is kiráz a hideg. Elnézést kérek azoktól, akiknek ez a szerep jutott.

Mint mondtam, a folyamat – az engem éltető fiatal lányok sora, a hosszú és kitartó távfutás - nem ért véget újabb válásommal sem, sőt: e házasság volt az érdemi megerősítés, a kudarc ellenére is. Mert ha feleségként-férjként kárász életű is volt a mi házasságban töltött kurta egy évünk, a viszonyunk éveken át teljes értékűnek bizonyult, érzelmi és testi égésnek emelt hőfokon. Bizonyoságként arra, hogy helyes úton járok a húsz-huszonöt éves korkülönbséggel. A libidók mélyén – az enyémben és a lányokéban egyaránt – nyilván apa-szerepem is volt, kimondatlanul, letagadva, mélyen rejtve.

Talán nem is igaz ez. Talán mégis egyszerűen férfi voltam, és ők lányok a legnemesebb egyszerűséggel, minden magyarázat nélkül, szexuális és érző lényként, és ennyi elegendő volt a különböző szintű és időtávú vonzalmakhoz. A világ leggazdagabb emberének hihettem magamat – ezzel nem foglalkoztam, de ma egyértelműen így látom. Sokat kaptam tőlük, és végül töretlenül, buktatók nélkül elvezettek egy újabb házassághoz, melyben az ismert paraméterek mellé – csaknem negyedszázados korkülönbség melletti teljes vonzódás – egy új, régen látott érzés párosult: apa akartam lenni, újra. És ekkor már 10 éve velem volt ez az 1987-ben született, nem természetes gyermekem, A Magyar Művészetért is.

Edzésben voltam. Mert felnőttek ugyan édes gyermekeim, de a sors ismét rám mutatott: öcsém elhunyt, felesége pedig már korábban, így árván maradt a két kis gyerekük, és az árvák sanyarú életétől, az állami gondozástól csak az menthette meg őket, ha gyámként gyerekemnek fogadom őket. Nem távirányítással, valamifajta gondnokként, hanem életük minden percéért felelősséget vállalva, velük egy családot alkotva. Itt tartottam 2000-ben.

És édesapa akartam lenni ismét. Barátnőm, számomra valamennyi korábbi fiatal nőm abszolút szintézise hitt bennem, mellém rendelte életét feleségként. Amikor az ember megnősül, nem tarthat orvosi vizsgálatot arról, hogy képes lesz-e új felesége gyermeket szülni, s milyen áron, milyen erőfeszítésekkel, ha egyáltalán. Megáldott a sors – erre értettem a nyitó mondatot.

Elegendő volt, ha a megfelelő, kiválasztott pillanatban összenéztünk a feleségemmel, s máris újabb gyerek kapta kezébe a vándorbotot bent a méh melegében. Ez persze az átlagosnál kicsit bonyolultabb nézés volt... Összenéztünk, s kilenc hónap múlva jött az újabb gajdolás. Egyetlen drámai kivétel szomorította el ezt a fényes utat, s ezért áll fent most az a számtani helyzet, hogy feleségem – aki 8 és fél év alatt 6 drága kis babát szült – és én csak 5 gyereknek vagyunk lelkes szülői. Csorbítatlan jókedvvel, megállíthatatlan szorgalommal, a nap 24 órájából napi 50 órán keresztül. Köszönöm minden nőnek – lányoknak, asszonyoknak -, akik elvezettek ide. Nélkülük nem szerettem volna ennyire apa is lenni. Amikor egyenként elhagytam őket útközben, akkor mindig magamban vittem a megvalósíthatatlanság egy-egy picit darabkáját. Elvileg mindnek tartoztam volna babákkal, de erről szó sem lehetett. Vagyis vittem magammal, magamban tovább azt, amit nem hagytam bennük, nekik. És harmadik házasságomban kirobbant belőlem mindez – megvalósult a sok picit, apró, el- és kihagyott részlet korábbi életemből.

Úgy lettem újra édesapa másfél-kétévente, hogy közben nagy gyermekeimtől évente születtek a generációs utánpótlás képviselői. „Versenyben égtek húrjaink” – írta Arany Petőfiről. Versenyben égtek a bölcsőink, náluk unoka, nálunk gyerek. Így alakult ki az a helyzet, hogy több gyerekem ugyan fiatalabb egyik-másik unokámnál, mégis a nagybátyja annak. Belép a lányom fia, Levente, és üdvözlí őt nagybátyja, a nála néhány hónappal fiatalabb, ugyanabba

az iskolai évfáratba járó fiam, Etele. Eljön a fiam lánya, a 6 éves Lilla, és nevetve szalad felé nagybátyja, fiam, az 5 éves Lél. – Helló bácsikám! – Lillának így kellene köszönnie a testvére felé, de persze ezeket a viszonyokat nem érzékelik, megállnak annál a kérdésnél, hogy jár-e közben valami kis csoki is.

Én meg ülök a fotelban, és derűsen próbálom megjegyezni, hogy ki mikor született. E derűre olykor ráborul a felismerés: ezzel vége is van, haver. Nem lesz több! És ez nagyon fáj.

Könyvem az örömeket próbálta felidézni, megörökíteni, összefoglalni, átadni. De ha a metaforára gondolok, feltételezhető, hogy A Magyar Művészetért teljes közössége - ha tényleg a gyermekem az is - összességében éppen olyan csacsogó, nagy, szerethető, vidám család, mint a fenti sorokban idézett kicsik.

Mert igen. Kimondott célom, hogy könnyedén, néha pajkosan, nevetve komoly tanácsokat adjak, észrevételeket tegyek, tanulsággal szolgáljak apáknak, ha valaha megkérdeznek (s leendő mecénásoknak, ha valaha megkérdeznének...) Apa és dolgoz díjteremtő - mindkettő térítésmentesen vagyok –, ingyen adom minden tapasztalatomat. Cserében mit kérek? „*Mindenki hozzon magával*”... legalább még egy gyereket, ha apa, és még egy díjazandót, ha másokat szeretne támogatni. Ugye ismerős? Habár ott, e klasszikus mondatban arról volt szó, hogy mindenki hozzon magával még egy embert, egy szavazót, szavazatot. Hát egy gyerek nem az? (Egyszer majd.)

Ha megkérdeznék, hogy mi vagyok elsősorban változatos utamon, könnyű volna válaszolnom. Apa. Már csak azért is, mert életemben ezt a szót hallom legtöbbször, néha egyszerre hét szájból is. És ha ezen túl vagyok, akkor segítek mindenkinek, akinek tudok. Erről szól A Magyar Művészetért.

-Mi van, kicsik, már megint apáztok????!!

... Sátáni röhögés kánonban öt kis gyerektorokból.

-Jól van, na, itt vagyok!